

**คู่มือการจัดทำแผนปฏิบัติการ
เพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด**

จัดทำโดย

**สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
พฤษภาคม 2549**

สารบัญ

คู่มือการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

หน้า

ส่วนที่ 1	บทนำ	
1.1	ความเป็นมา	4
1.2	หลักการของแผน	5
ส่วนที่ 2	แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551-2554	
2.1	แนวทางการจัดทำแผน	10
2.2	ขอบเขตของแผน	11
2.3	ขั้นตอนการจัดทำและพิจารณาแผน	11
2.4	กลไกการการจัดทำแผน	16
2.5	สาระสำคัญของแผน	17
2.6	แหล่งที่มาของงบประมาณสำหรับการดำเนินการโครงการ	18
ส่วนที่ 3	หลักเกณฑ์การพิจารณาแผนงาน/โครงการ ภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด	
3.1	หลักเกณฑ์ด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน	20
3.2	หลักเกณฑ์ด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน	28
3.3	หลักเกณฑ์ด้านการจัดการมลพิษทางอากาศและเสียง	38
3.4	หลักเกณฑ์ด้านการจัดการพื้นที่สีเขียว	41
ส่วนที่ 4	ตัวอย่างแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด	
4.1	ตัวอย่างหัวข้อหลักในการจัดทำแผน	46
4.2	ตัวอย่างแนวคิดแผน	48
4.3	ตัวอย่างมาตรการ/แผนงาน/โครงการ	49
ส่วนที่ 5	ข้อมูลประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด	
5.1	พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด	57
5.2	(ร่าง) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554 (บทสรุปสำหรับผู้บริหาร)	60
5.3	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548	71

ส่วนที่ 6	จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ	หน้า
1.	บทนำ	76
2.	ขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ	78
2.1	ขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษด้านน้ำ	82
2.2	ขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษด้านอากาศและเสียง	84
2.3	ขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษจากขยะมูลฝอย	85
2.4	ขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษจากของเสียอันตราย/ มูลฝอยติดเชื้อ	87
3.	การบริหารจัดการของหน่วยงาน	89
3.1	การจัดองค์กรการบริหาร	89
3.2	การดำเนินงานด้านการเงินและการคลัง	89
ภาคผนวก		90
	ตัวอย่างแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ	
	- แบบฟอร์มที่ 1	
	- แบบฟอร์มที่ 2	
	- แบบฟอร์มที่ 3	

ส่วนที่ 1

บทนำ

ส่วนที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

1.1.1 พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กำหนดให้มีการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 35-36 เพื่อเป็นแผนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) เป็นหน่วยงานหลักในการยกร่างและประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และนำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (กก.วล.) พิจารณาให้ความเห็นชอบ และคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ พร้อมทั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริม รักษา และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศและท้องถิ่น ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่อไป

1.1.2 แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554 (ฉบับปัจจุบัน) มีแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในระยะ 5 ปี โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่เน้นความสมดุล ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างฐานเศรษฐกิจที่มั่นคง และยั่งยืนบนรากฐานการพัฒนาของความสมดุลใน 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้แนวทางการจัดการแบบบูรณาการที่สอดคล้องตามระบบนิเวศของแต่ละพื้นที่ รวมทั้งผสมผสานการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (สาระสำคัญของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554 ปรากฏในหัวข้อ 5.1)

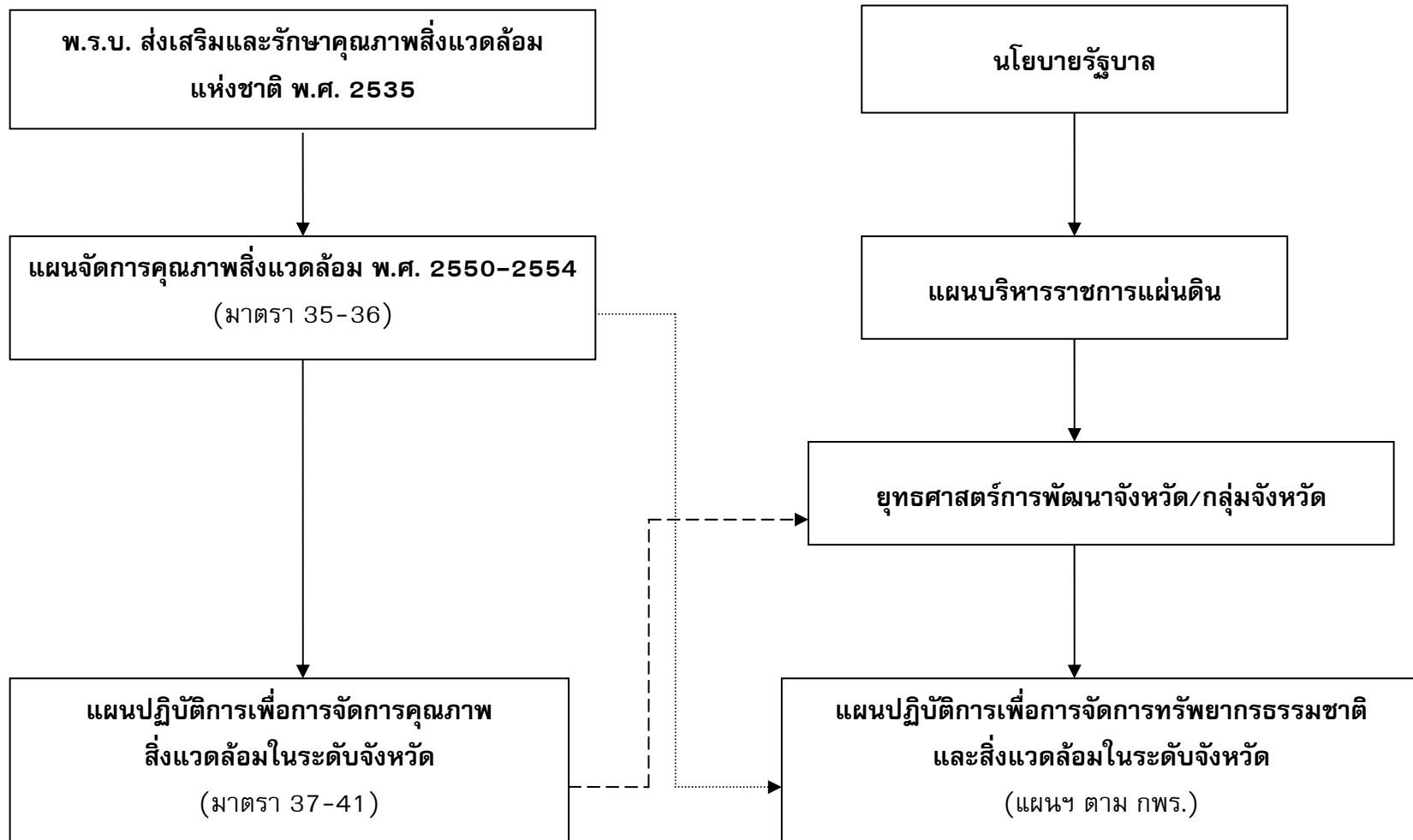
1.1.3 การดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม จำเป็นจะต้องมีกลไกสนับสนุนการดำเนินงาน พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 จึงได้กำหนดให้มีการจัดทำ **แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด** (มาตรา 37-41) ซึ่งบรรจุแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เพื่อเสนอขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในท้องที่เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม (ตามมาตรา 43) หรือเขตควบคุมมลพิษ (ตามมาตรา 59) มีหน้าที่จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด รวมถึงจังหวัดที่ไม่ได้อยู่ในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม และเขตควบคุมมลพิษ แต่ประสงค์จะดำเนินการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเขตจังหวัดของตน ผู้ว่าราชการจังหวัดนั้นสามารถจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดให้สอดคล้องกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนำเสนอแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดที่ได้ดำเนินการตามกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ต่อ สผ. ซึ่งมีหน้าที่ในการรวบรวมและวิเคราะห์แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เพื่อเสนอ กก.วล. พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดและวงเงินงบประมาณในการดำเนินงาน แล้วให้เสนอขอตั้งเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปีของ สผ. ไว้เพื่อการนี้โดยเฉพาะ

1.1.4 สืบเนื่องจากแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตาม พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้ สผ. ถ่ายโอนภารกิจและงบประมาณแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โดยยังคงให้ สผ. ดำเนินการตามขั้นตอนของแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด และเมื่อ กก.วล. พิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้นำเสนอคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กกถ.) พิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่ อปท. ต่อไป

1.1.5 แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด (มาตรา 37-41) มีความเชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด (แผน กพร.) ซึ่งสำนักงาน กพร. ได้กำหนดให้จังหวัดทุกจังหวัดจะต้องดำเนินการจัดทำขึ้นเพื่อเป็นตัวชี้วัด (KPI) ของจังหวัดด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด (แผน กพร.) จะครอบคลุมประเด็นสถานการณ์ปัญหา และแผนการดำเนินงานทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและด้านสิ่งแวดล้อม (แผนภาพที่ 1-1) ดังนั้น รายละเอียดของแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด (มาตรา 37-41) ที่จะเป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด (แผน กพร.) ด้วย

แผนภาพที่ 1-1

ความเชื่อมโยงของแผนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.2 หลักการของแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

1.2.1 แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เป็นกลไกในการแปลงแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดและท้องถิ่น โดยยึดหลักการบูรณาการและการมีส่วนร่วม ดังนั้น ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551-2554 จะต้องสอดคล้องกับแนวทางการจัดการที่ได้กำหนดไว้ในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่ง**แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554** (ฉบับปัจจุบัน) ได้กำหนดแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน 9 ด้าน ได้แก่

1) **ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า** กำหนดให้ดำเนินการเร่งรัดฟื้นฟูและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่า การเร่งฟื้นฟูสภาพพื้นที่ป่าที่เสื่อมโทรม เร่งรัดการแก้ไขปัญหาการซ้อนทับกันระหว่างพื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่ทำกินของราษฎร ทั้งในด้านการปรับแนวเขต (Reshape) และการปรับปรุงกฎหมาย รวมทั้งการปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการทำงานของรัฐใหม่โดยให้ประชาชนและเอกชนมีบทบาทมากขึ้น

2) **ความหลากหลายทางชีวภาพ** กำหนดให้ดำเนินการเร่งรัดการจัดทำฐานข้อมูลรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นและพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพเชิงพาณิชย์ ออกกฎหมายและระเบียบในเรื่องการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ ตลอดจนในเรื่องความปลอดภัยทางชีวภาพ และความคุ้มครองแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติมิให้ถูกทำลายไป

3) **ทรัพยากรดินและที่ดิน** กำหนดให้ดำเนินการเร่งรัดการจัดทำระบบข้อมูลที่ดินให้ถูกต้องสมบูรณ์ทั้งที่ดินของรัฐและเอกชน จัดทำนโยบายด้านการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งรวมถึงการปรับปรุงกฎหมาย การใช้มาตรการทางภาษี และการจัดตั้งองค์กรกลาง นอกจากนี้ ควรมีการฟื้นฟูคุณภาพดิน โดยเร่งแก้ไขปัญหาทางกายภาพของดิน รวมทั้งให้ความรู้แก่เกษตรกรในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตรและลดการเผาซากตอซัง

4) **ทรัพยากรธรณี และทรัพยากรพลังงาน** กำหนดให้ดำเนินการพิจารณาทางเลือกของการพัฒนาและการวางแผนการใช้ทรัพยากรธรณีของประเทศในระยะยาว การกำหนดมาตรการด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างรัฐและผู้ได้รับสัมปทาน การควบคุมมลพิษโดยทันที การหากระบวนการป้องกันปัญหาและหลักประกันที่สามารถช่วยรองรับและเยียวยาปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เมื่อการทำเหมืองยุติลงแล้ว ส่วนด้านพลังงาน แนวทางการจัดการคือ เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน รมรณรงค์ให้ผู้บริโภคใช้พลังงานอย่างรู้คุณค่า และให้ผู้ประกอบการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

รวมทั้งเพิ่มการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้านพลังงานหมุนเวียนและพลังงานทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

5) **ทรัพยากรประมง และทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง** กำหนดให้ดำเนินการฟื้นฟูแหล่งทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้กลับสู่สภาพสมดุลทางธรรมชาติ การวางระบบเตือนภัยล่วงหน้า การกำหนดกติกาในด้านการจับสัตว์น้ำและการใช้เครื่องมือประมง และการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งน้ำและชายฝั่ง

6) **ทรัพยากรน้ำ** กำหนดให้ดำเนินการวางแผนการจัดการลุ่มน้ำทั้งลุ่มน้ำหลักและลุ่มน้ำสาขาโดยให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม และมีการพิจารณาถึงศักยภาพของปริมาณน้ำต้นทุนที่มีอยู่และการใช้น้ำผิวดินร่วมกับน้ำใต้ดินแบบผสมผสาน การจัดการด้านอุปสงค์ (Demand Side Management) สร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำอย่างคุ้มค่าให้กับประชาชน กำหนดผังการใช้ประโยชน์พื้นที่โดยคำนึงถึงการจัดการน้ำเสีย และระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม จัดทำกติกาในการจัดสรรน้ำอย่างเป็นธรรมและรับรองสิทธิของชุมชน เรงรัดการออกกฎหมายทรัพยากรน้ำ และเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

7) **การจัดการมลพิษ** กำหนดให้ดำเนินการเน้นการป้องกันมลพิษ ณ แหล่งกำเนิดมลพิษ การเพิ่มศักยภาพให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สร้างกระบวนการให้เกิดการสื่อสารด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Communication) และที่สำคัญคือ การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและกระบวนการผลิตที่สะอาด (Cleaner Production) ตลอดกระบวนการ นอกจากนี้ ให้ความสำคัญต่อการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนแบบครบวงจร โดยให้มีการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการ (Clustering) มีการจัดการขยะอันตรายชุมชนอย่างถูกวิธี และให้นำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการจัดการมลพิษและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

8) **การจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง** กำหนดให้ความสำคัญต่อการวางผังเมือง การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในชุมชน การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและเครือข่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและศิลปกรรม และการระดมทุนระดับท้องถิ่น

9) **พันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศ** ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดให้ดำเนินการเร่งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการเจรจาภายใต้อนุสัญญาฉบับต่างๆ การตรากฎหมายใหม่ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและนักวิชาการที่มีความรู้มีโอกาสเข้าร่วมให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการดำเนินงานตามพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศให้มากขึ้น

1.2.2 แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เป็นแผนปฏิบัติการที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก เนื่องจากการดำเนินงานด้านทรัพยากรธรรมชาตินั้น เป็นภารกิจที่มีส่วนราชการในกระทรวง/กรมต่างๆ รับผิดชอบและให้การสนับสนุนโดยตรง ทั้งในลักษณะของการดำเนินงานโดยส่วนกลางและการสนับสนุนท้องถิ่นในรูปแบบอื่นๆ เป็นจำนวนมากอยู่แล้ว ในขณะที่สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมเป็นประเด็นปัญหาที่รุนแรง มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในวงกว้าง หากไม่เร่งดำเนินการป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟู จะทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการลงทุนแก้ไขปัญหาที่แพงมากขึ้น และใช้เวลาในการแก้ไขปัญหายาวนานขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการจัดการมลพิษ และการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง รวมทั้ง เป็นภาระหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องรับผิดชอบภารกิจในเรื่องนี้ ตาม พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 แต่ยังไม่สามารถดำเนินการให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นอยู่ในระดับมาตรฐาน เนื่องจากข้อจำกัดและอุปสรรคหลายประการ

ส่วนที่ 2

แนวทางการจัดทำ

แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551-2554

ส่วนที่ 2

แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551-2554

2.1 แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551-2554

2.1.1 ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ให้ใช้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554 และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับภาค เป็นแนวทางในการวางแผนและดำเนินการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดและท้องถิ่น โดยแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด จะต้องเป็นแผนที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ ตามความสำคัญเร่งด่วนได้อย่างชัดเจน มีแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรม มีเป้าหมายที่ชัดเจน และสามารถประเมินผลได้

2.1.2 แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด จะต้องเป็นแผนปฏิบัติการที่เสนอระบบการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามแนวทางที่กำหนดไว้ในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงสภาพความรุนแรงของปัญหาและเงื่อนไขต่าง ๆ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของจังหวัด และควรจะต้องมีสาระสำคัญตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 38 ของ พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ดังต่อไปนี้

- 1) แผนการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด
- 2) แผนการจัดหาและให้ได้มาซึ่งที่ดิน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับการก่อสร้าง ติดตั้ง ปรับปรุง ดัดแปลง ซ่อมแซม บำรุงรักษาและดำเนินการระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบการกำจัดของเสียรวมของส่วนราชการหรือราชการส่วนท้องถิ่น
- 3) แผนการจัดเก็บภาษีอากรและค่าบริการ เพื่อดำเนินการและบำรุงรักษาระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือระบบการกำจัดของเสียรวม ตาม 2)
- 4) แผนการตรวจสอบ ติดตาม และควบคุมการปล่อยทิ้งน้ำเสียและของเสียอย่างอื่นจากแหล่งกำเนิดมลพิษ
- 5) แผนการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อป้องกันและปราบปรามการละเมิด และฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ การอนุรักษ์ธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

2.1.3 แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ของจังหวัดที่มีการประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษ จะต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ (ตามมาตรา 59 และ 60) โดยจะต้องมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีอยู่ในเขตควบคุมมลพิษนั้น
- 2) จัดทำบัญชีรายละเอียดแสดงจำนวน ประเภท และขนาดของแหล่งกำเนิดมลพิษที่ได้ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลตาม 1)

3) ทำการศึกษา วิเคราะห์ และประเมินสถานภาพมลพิษ รวมทั้งขอบเขตความรุนแรงของสภาพปัญหาและผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อกำหนดมาตรการที่เหมาะสมและจำเป็นสำหรับการลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ

2.2 ขอบเขตของแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551-2554

การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดฉบับนี้ ให้จัดทำเป็นแผนในภาพรวมระยะเวลา 4 ปี ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 – 2554 ที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมได้ตลอดระยะเวลา 4 ปี และถ่ายทอดมาเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีได้ โดยจะมีการปรับแผนการดำเนินงานได้ในทุก ๆ ปี (Rolling Plan) ทั้งนี้ ไม่จำเป็นต้องครอบคลุมแนวทางการจัดการที่กำหนดไว้ในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554 ทั้งหมด แต่ควรพิจารณาตามประเด็นปัญหาในพื้นที่ของตนที่มีความสำคัญเร่งด่วน และกำหนดแนวทางการป้องกันปัญหาที่เบ็ดเสร็จครบวงจร โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 ให้จังหวัดพิจารณาให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาใน 4 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน การจัดการมลพิษทางอากาศและเสียง การจัดการพื้นที่สีเขียวและปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเร่งด่วนของจังหวัด รวมทั้งด้านอื่นๆ ที่เป็นปัญหาเร่งด่วนในพื้นที่ ซึ่งจะต้องแสดงความจำเป็นของโครงการ รายละเอียดโครงการ หน่วยดำเนินการ วงเงินงบประมาณ และแหล่งที่มาของงบประมาณ

2.3 ขั้นตอนการจัดทำและพิจารณาแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

2.3.1 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) แจ้งจังหวัดทั่วประเทศ ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด พร้อมทั้งส่งคู่มือการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดและเอกสารประกอบ ให้จังหวัดใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

2.3.2 จังหวัด จัดตั้งคณะกรรมการจัดทำและติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ (องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ปรากฏตามหัวข้อ 2.3)

2.3.3 คณะกรรมการจัดทำและติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ร่วมกันพิจารณาจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ดังนี้

1) วิเคราะห์ประเด็นปัญหา และประเมินสถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ของจังหวัด ทั้งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยพิจารณาจากข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด สภาพเศรษฐกิจและสังคม ข้อมูลฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัด ทั้งนี้ ข้อมูลจะต้องทันสมัยสามารถแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง พร้อมกับนำยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดมาประกอบการพิจารณา

2) ทบทวนการดำเนินการที่ผ่านมา กลไกการบริหารจัดการที่มีอยู่ วิเคราะห์ศักยภาพในการบริหารจัดการ วิเคราะห์ถึงปัญหา สาเหตุ ความรุนแรงของปัญหา และผลกระทบอื่นที่เกิดขึ้นจากปัญหาดังกล่าว แล้วจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเร่งด่วนที่ควรได้รับการป้องกันแก้ไข เพื่อกำหนดแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาลำดับต่อไป

3) วิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ องค์ประกอบภายในและภายนอก ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัด ในปัจจุบันและอนาคต โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis หรืออื่นๆ รวมทั้ง วิเคราะห์สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อประกอบการวางแผนการแก้ไขปัญหา

4) พิจารณาหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญห

5) ประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หรือหน่วยงานในจังหวัดที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการของ อปท. ที่สอดคล้องสภาพปัญหาด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับเป้าหมาย และกลยุทธ์ในด้านดังกล่าวของจังหวัด

6) รวบรวม วิเคราะห์ กลั่นกรองแผนปฏิบัติการของ อปท. โดยประเมินสถานการณ์ปัญหา วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ แนวทางการแก้ไขปัญหา และความพร้อมของ อปท. เจ้าของโครงการ ตามที่ อปท. เสนอมา ปรับปรุงให้เหมาะสม และจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน/โครงการ

7) ยกร่างแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ ตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน แผนงาน/โครงการ ที่สอดคล้องกับกลยุทธ์และมาตรการที่กำหนด โดยจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน/โครงการที่จะดำเนินการ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก หน่วยงานสนับสนุน ปีที่จะดำเนินการ ระยะเวลาในการดำเนินการ ประมาณการวงเงินในการดำเนินงานและแหล่งที่มา (งบประมาณของจังหวัด/ งบประมาณของ อปท./ งบประมาณอุดหนุนจากคณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ/ เงินกองทุนสิ่งแวดล้อม/ เงินกู้เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ และอื่นๆ) ตัวชี้วัดผลสำเร็จในการดำเนินงานโครงการ พร้อมทั้ง กำหนดกลไกในการบริหารจัดการและเครื่องมือในการบริหารงาน ที่จะช่วยผลักดันให้เกิดการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

สำหรับจังหวัดในท้องที่เขตควบคุมมลพิษ ให้จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ ตามมาตรา 60 มารวมเป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ตามมาตรา 37 ของ พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ด้วย

การดำเนินงานต่าง ๆ ในขั้นตอนข้อ 2.3.3 สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด จะมีบทบาทในการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น และร่วมวิเคราะห์ กลั่นกรองสาระสำคัญของแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ความสอดคล้องกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง พิจารณาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ลำดับความสำคัญ และวงเงินสำหรับการดำเนินงานตามแผนงาน / โครงการ / กิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

2.3.4 คณะกรรมการจัดทำและติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เสนอแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

2.3.5 ผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด มายัง สผ. และสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค (สผ.) เพื่อพิจารณา กลั่นกรอง และแผนงาน/โครงการ ตามแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

2.3.6 สผ. วิเคราะห์แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ความสอดคล้องกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554 ในภาพรวมของประเทศ รวมทั้ง จัดลำดับความสำคัญโครงการ ข้อจำกัดของงบประมาณ และความพร้อมของ อปท. แล้วนำเสนอต่อคณะทำงานพิจารณาแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด (ภายใต้คณะกรรมการกำกับการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยงานราชการในส่วนกลาง) เพื่อพิจารณากลั่นกรองต่อไป

2.3.7 สผ. นำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ที่ผ่านการวิเคราะห์กลั่นกรองของคณะทำงานพิจารณาแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เสนอคณะกรรมการกำกับการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด (ภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ) พิจารณากลั่นกรองต่อไป

2.3.8 สผ. นำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ที่คณะกรรมการกำกับการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดพิจารณากลั่นกรองแล้ว เสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (กก.วล.)

2.3.9 สผ. นำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดที่ผ่านความเห็นชอบจาก กก.วล. แล้ว เสนอคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กกถ.) เพื่อพิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่ อปท. ต่อไป ทั้งนี้ งบประมาณจะตั้งไว้ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.)

**ระยะเวลาดำเนินการแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551**

1 ธันวาคม 49 – 31 มกราคม 50	จัดทำแผนปฏิบัติการฯ
1 กุมภาพันธ์ – 28 กุมภาพันธ์ 50	คณะกรรมการพิจารณาแผนปฏิบัติการฯ
1 มีนาคม 50	ส่งคำขอตีงงบประมาณเบื้องต้นไปสำนักงบประมาณและ คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
1 มีนาคม – 15 มีนาคม 50	คณะกรรมการกำกับการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ
16 มีนาคม – 31 มีนาคม 50	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
1 เมษายน 50	ส่งคำขอตีงงบประมาณไปสำนักงบประมาณ คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

2.4 กลไกการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

เพื่อให้การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ให้จังหวัดจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำและติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ดังนี้

2.5 สารสำคัญของแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เป็นแผนภาพรวมที่จังหวัดใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในระยะเวลา 4 ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551-2554) ซึ่งมี การกำหนดแผนงาน/โครงการ ในการดำเนินการด้านต่างๆ ในแต่ละปี เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ดังนั้น จึงควรมีสาระสำคัญ ดังนี้

- 1) สถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภาพรวมของจังหวัด ปัญหาเร่งด่วน กรอบแนวทางที่ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวใน 4 ปี โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการในการดำเนินงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ
- 2) แผนงาน/โครงการ ในแต่ละปี ภายใต้กลยุทธ์และมาตรการที่กำหนด โดยในปี พ.ศ. 2551 ให้พิจารณาให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขใน 4 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านการจัดการขยะมูลฝอย ชุมชน น้ำเสียชุมชน มลพิษทางอากาศและเสียง และพื้นที่สีเขียว รวมทั้ง ด้านอื่นๆ ที่เป็นปัญหาเร่งด่วนในพื้นที่ ซึ่งจะต้องแสดงความจำเป็นของโครงการ รายละเอียดโครงการ หน่วยดำเนินการ วงเงินงบประมาณ และแหล่งที่มาของงบประมาณ
- 3) รายละเอียดแต่ละกิจกรรมของโครงการตามแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด (ข้อเสนอโครงการ)

องค์ประกอบของแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 (รายละเอียดปรากฏในส่วนที่ 4)

- 1) บทนำ
- 2) วิสัยทัศน์
- 3) สถานการณ์และประเด็นปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัด
- 4) วัตถุประสงค์
- 5) ขอบเขต
- 6) เป้าหมาย
- 7) แนวคิดในการบริหารจัดการ
- 8) การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จ
- 9) กลยุทธ์
- 10) มาตรการในการแก้ไขปัญหา
- 11) โครงการ/กิจกรรม/งบประมาณ/แหล่งที่มางบประมาณ

2.6 แหล่งที่มาของงบประมาณสำหรับดำเนินการโครงการ

ด้วยแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เป็นการจัดทำแผนในภาพรวมของการจัดการสิ่งแวดล้อมในระยะ 4 ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551-2554) ดังนั้น โครงการ/กิจกรรมที่จะดำเนินการ ภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด จะต้องมีการกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบและวงเงินแหล่งงบประมาณสำหรับการดำเนินงานให้ชัดเจน ซึ่งแหล่งเงินอาจมาจากแหล่งต่างๆ อาทิเช่น การจัดสรรเงินอุดหนุนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานส่วนกลางให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน งบประมาณของท้องถิ่น งบประมาณของจังหวัด เงินกู้ เงินกองทุนสิ่งแวดล้อม และเงินความช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศ เป็นต้น เพื่อให้รัฐบาลได้ทราบภาพรวมของค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟู ป้องกัน แก้ไข และส่งเสริมให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการลงทุนของประเทศ และการจัดสรรงบประมาณหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินต่อไป

ส่วนที่ 3

หลักเกณฑ์การพิจารณาแผนงาน/โครงการ ภายใต แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

3.1 หลักเกณฑ์ด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน

3.1.1 หลักการและเหตุผล

ปัญหาน้ำเสียของประเทศไทยมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกปี โดยมีปริมาณน้ำเสียเกิดขึ้นประมาณ 14,000,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ในขณะที่มีความสามารถบำบัดได้เพียง 3,050,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน คิดเป็นเพียงร้อยละ 22 เท่านั้น และระบบบำบัดน้ำเสียที่มีอยู่บางแห่ง ไม่สามารถเดินระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการออกแบบไว้เกินจริง (Over-Designed) และไม่เหมาะสมกับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการ โดยเป็นระบบที่มีเทคโนโลยีล้าสมัยซับซ้อน ยุ่งยากในการเดินระบบและบำรุงรักษาระบบ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการจัดการน้ำเสีย

3.1.2 การเตรียมความพร้อม

- 1) เป็นโครงการที่นำเสนอโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับ พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และแผนปฏิบัติการ กำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) เป็นโครงการที่สอดคล้องกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550 – 2554 นโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 3) เป็นการจัดการปัญหาเชิงพื้นที่แบบครบวงจร ได้แก่ การควบคุมและป้องกัน การแก้ไขฟื้นฟู การบริหารจัดการ โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรอิสระ (NGOs) เป็นต้น
- 4) แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์และประเด็นปัญหาในภาพรวมของจังหวัด และมีการจัดลำดับความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วนของปัญหา โดยมีข้อมูลสนับสนุนทางด้านเทคนิควิชาการที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน
- 5) แสดงให้เห็นถึงภาพการจัดการคุณภาพน้ำในระบบลุ่มน้ำ (Basin) ซึ่งอาจแบ่งการดำเนินงานออกเป็นระยะๆ (Phase) ตามความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและมีขอบเขตการดำเนินการที่ชัดเจน
- 6) มีตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนารักษาคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำนั้นๆ และในภาพรวมของระบบลุ่มน้ำ
- 7) พื้นที่ดำเนินการไม่ซ้ำซ้อนกับการดำเนินโครงการในลักษณะเดียวกับหน่วยราชการอื่น

3.1.3 หลักเกณฑ์เฉพาะ

เพื่อให้การดำเนินการด้านการจัดการน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน สามารถมองแนวทางการจัดการน้ำเสียออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการควบคุมและป้องกัน

1.1) การจัดทำระบบฐานข้อมูลระดับพื้นที่ ที่แสดงให้เห็นถึงภาพรวมของแหล่งน้ำ/ลุ่มน้ำ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการคิดริเริ่มการมีโครงการ และสามารถทราบถึงพื้นที่สำคัญเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไข โดยจะต้องประกอบไปด้วยข้อมูลอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

- คุณภาพของแหล่งน้ำ ซึ่งจะต้องเป็นข้อมูลปฐมภูมิที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน โดยมีดัชนีชี้วัดคุณภาพน้ำอย่างน้อย ได้แก่ Dissolved Oxygen (DO), Biological Oxygen Demand (BOD), Suspended Solids (SS) และ Fecal Coliform Bacteria (FCB) เป็นต้น
- ปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นจริง พร้อมลักษณะสมบัติของน้ำเสีย โดยจะต้องเป็นข้อมูลปฐมภูมิที่วัดจากปลายท่อ (End of Pipe) ที่ไหลลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ
- การใช้ประโยชน์ที่ดิน เช่น ที่อยู่อาศัย เกษตรกรรม พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม เป็นต้น

1.2) เพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย หรือการปรับปรุงกฎหมาย/กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ในการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด เป็นต้น

2) ด้านการปรับปรุงฟื้นฟูและการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย

2.1) ในการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียใหม่ หรือการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการจัดการน้ำเสียชุมชน เพื่อลดต้นทุนการก่อสร้างและขนาดของระบบที่รวบรวมน้ำเสียและระบบบำบัดน้ำเสียรวม การออกแบบระบบบำบัดน้ำเสีย จะต้องคำนึงถึงประเด็นต่อไปนี้

2.1.1) ให้ดำเนินการออกแบบระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิที่สำรวจจากปลายท่อ (End of Pipe)

2.1.2) ให้ยึดถือแนวทางการจัดการน้ำเสียชุมชน ปี 2549-2552 ของกรมควบคุมมลพิษ ซึ่งให้พิจารณาการออกแบบระบบโดยคำนึงถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ โดยเน้นระบบบำบัดน้ำเสีย ณ แหล่งกำเนิด (Onsite Treatment) หรือการแบ่งกลุ่มพื้นที่เพื่อบำบัดน้ำเสีย (Clustering)

2.1.3) ให้ใช้เกณฑ์แนะนำการออกแบบและรวบรวมน้ำเสีย และโรงปรับปรุงคุณภาพน้ำชุมชน ของกรมควบคุมมลพิษ เป็นแนวทางในการออกแบบระบบ

2.1.4) เพื่อให้การดำเนินการก่อสร้างเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการเดินระบบและบำรุงรักษาระบบไม่สลับซับซ้อนและเกิดความยั่งยืน จึงให้ความสำคัญกับระบบการจัดการน้ำเสียโดยยึดหลักธรรมชาติหรือใช้เทคโนโลยีการจัดการน้ำเสียอย่างง่าย

2.1.5) อนึ่ง การขอรับการสนับสนุนการก่อสร้างหรือเพิ่มประสิทธิภาพระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องมีความพร้อมในรายละเอียดข้อมูลดังต่อไปนี้

- **ผลการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียด** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเตรียมความพร้อม โดยจะต้องมีขอบเขตเนื้อหาที่ครอบคลุมถึงการวิเคราะห์สภาพปัญหาในปัจจุบัน การประเมินสภาพปัญหาในอนาคต การเสนอแนะพื้นที่ที่เหมาะสมที่จะใช้สำหรับเป็นสถานที่ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย การวิเคราะห์ความเหมาะสมเพื่อกำหนดเทคโนโลยีที่เหมาะสม โดยจะต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับความพอเพียงและความยั่งยืนในด้านเศรษฐศาสตร์ วิศวกรรม ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของประชาชน

- **ที่ดิน** ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการจัดหาที่ดินให้เสร็จสิ้น ก่อนเสนอแผนปฏิบัติการฯ ในระดับจังหวัด เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณดังนี้

(1) **ที่ตั้งของที่ดินผ่านการวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมสำหรับการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย**

กลุ่มวิเคราะห์และประสานแผนฯ สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(2) มีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดินผิวดังกล่าว หรือหนังสือยินยอมให้ใช้ที่ดินผิวดังกล่าวตลอดอายุโครงการ

(3) ได้รับความเห็นชอบให้ใช้ประโยชน์เป็นพื้นที่ก่อสร้างระบบและองค์ประกอบของระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ที่ดินแปลงนั้น ๆ ตั้งอยู่

- การรับฟังความเห็นของประชาชน การดำเนินโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องผ่านดำเนินการรับฟังความเห็นของประชาชน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 เกี่ยวกับการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย และการใช้ที่ดินผิวดังกล่าวเพื่อดำเนินการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย ก่อนการเสนอโครงการ

- การสมทบงบประมาณ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องระบุแหล่งงบประมาณที่จะขอรับการสนับสนุน โดยจะต้องจัดทำหนังสือยืนยันการสมทบงบประมาณการก่อสร้างในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของวงเงินงบประมาณที่จะได้รับการสนับสนุน ทั้งนี้ วงเงินสมทบดังกล่าวจะต้องผ่านความเห็นชอบจากสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2) สำหรับโครงการในข้อ 2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดทำแผนการบริหารจัดการระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียชุมชน ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงดังนี้

2.2.1) แผนงานการเดินระบบและบำรุงรักษาระบบ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องจัดทำแผนการเดินระบบและบำรุงรักษาระบบ ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงภายหลังโครงการก่อสร้างแล้วเสร็จ เพื่อให้การเดินระบบและการบำรุงรักษาระบบเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ประกอบด้วย แผนด้านต่างๆ ที่จำเป็นอย่างน้อย ดังนี้ แผนด้านเทคนิค แผนการซ่อมแซมและบำรุงรักษา แผนฉุกเฉิน และแผนการติดตามตรวจสอบและประเมินผล และแผนการสนับสนุนให้ภาคเอกชนบริหารจัดการระบบแทนท้องถิ่น กรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ประสงค์จะดำเนินการเอง

2.2.2) แผนงบประมาณการเดินและบำรุงรักษาระบบ

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องแสดงบัญชีรายได้และรายจ่าย และประมาณการรายได้และรายจ่าย เพื่อการเดินระบบและบำรุงรักษาระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียชุมชน ทั้งนี้ แผนงบประมาณการเดินและบำรุงรักษาระบบจะต้องแสดงแหล่งที่มาของรายได้ ทั้งรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง รายได้จากแหล่งอื่น และรายได้จากการจัดเก็บค่าบริการน้ำเสีย (ตารางที่ 3-1 ถึง 3-4)

- รายได้จากการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย จะต้องแสดงให้เห็นถึงแผนการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินระบบและบำรุงรักษาระบบ โดยผ่านกระบวนการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่รับรู้และยอมรับที่จะจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสียตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle: PPP)

- ในการกำหนดอัตราการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการระบบ ให้คำนวณจากค่าใช้จ่ายจริงที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และจะต้องได้รับความเห็นชอบร่วมกันระหว่างจังหวัดกับเทศบาล ซึ่งหากค่าบริการที่จัดเก็บมาได้นั้น ไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการระบบ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดสรรรายได้ของตนเอง และ/หรือ

จัดหารายได้จากแหล่งอื่น เพื่อให้ครอบคลุมต้นทุนค่าดำเนินการและการบำรุงรักษาระบบ ทั้งนี้ การกำหนดอัตราการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอาจอ้างอิงแนวทางการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ของกรมควบคุมมลพิษ

2.2.3) แผนการจัดโครงสร้างองค์กรและบุคลากร

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องจัดเตรียมองค์กรและบุคลากรประจำให้พร้อมและเหมาะสมในการก่อสร้างและบริหารจัดการระบบ รวมถึงการดูแลรักษาระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย ตลอดอายุงานของระบบ ตามผลการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดได้ระบุไว้ โดยแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างของแต่ละส่วน และอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการดำเนินการบริหารจัดการระบบ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ทั้งนี้ **องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีหนังสือยืนยันความพร้อมของบุคลากรดังกล่าวด้วย**

2.3) ไม่สนับสนุนการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียด และที่ดิน

3) ด้านการบริหารจัดการ

3.1) **การเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร** เกี่ยวกับการจัดการน้ำเสียและการนำเทคโนโลยีสะอาดหรือเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาดมาประยุกต์ใช้ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งบุคลากรในทุกกระดับของท้องถิ่นควรจะได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ ได้แก่

3.1.1) ผู้บริหารท้องถิ่น ทั้งจากการเมืองและข้าราชการประจำ

3.1.2) ผู้ควบคุมระบบในระดับสำนักหรือกองที่รับผิดชอบ

3.1.3) เจ้าหน้าที่ปฏิบัติผู้ดูแลระบบในระดับส่วนหรือฝ่าย

3.1.4) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ วิศวกร นักวิชาการ และคนงาน

โดยต้องกำหนดหลักสูตรการอบรม วิทยากร และรูปแบบการอบรมให้สอดคล้องกับผู้เข้ารับการอบรมแต่ละกลุ่ม

3.2) **การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ สร้างจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมของประชาชน**

3.2.1) เป็นโครงการที่แสดงให้เห็นถึงการดำเนินการที่ครบวงจร เช่น

- การอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน ผู้นำชุมชน โรงเรียน วัด เป็นต้น
- การจัดทำโครงการนาร่อง เพื่อสาธิตการปฏิบัติ
- การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ถึงผลที่ได้จากการดำเนินโครงการนาร่อง

เพื่อให้สังคมได้รับรู้รับทราบเกี่ยวกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น

- การติดตามและประเมินผล โดยต้องมีแผนการติดตามประเมินผลที่ชัดเจน

3.2.2) **การดำเนินการโครงการในข้อ 3.2.1) จะต้องจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเทคนิควิชาการเฉพาะด้านการจัดการน้ำเสีย โดยอาจเชิญวิทยากรจากสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่/พื้นที่ใกล้เคียง หรือวิทยากรจากส่วนกลาง (กรมควบคุมมลพิษหรือกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม)**

3.1.4 ตัวชี้วัดผลสำเร็จ

น้ำเสียชุมชนได้รับการบำบัดให้ได้ตามมาตรฐานด้วยวิธีการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาของพื้นที่ ซึ่งทำให้คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำดีขึ้น

ตัวอย่าง

ตารางที่ 3-1 รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการเดินระบบและบำรุงรักษาระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียชุมชน

[illegible]

ตัวอย่าง

ตารางที่ 3-2 รายได้ที่ใช้ในการเดินระบบและบำรุงรักษาระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียชุมชน

ลำดับที่	แหล่งที่มาของรายได้	ปีดำเนินการ							หมายเหตุ
		2551	2552	2553	2554	2555	2556		
1	รายได้จากเทศบาล								
1.1									
1.2									
1.3									
2	รายได้จากการจัดเก็บค่าบริการ								
2.1									
2.2									
2.3									
3	รายได้จากแหล่งอื่น								
3.1									
3.2									
3.3									
รวมทั้งสิ้น									

ตัวอย่าง

ตารางที่ 3-3 รายละเอียดรายจ่าย-รายได้ในการเดินระบบและบำรุงรักษาระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียชุมชน

ลำดับที่	รายการ	ปีดำเนินการ (พ.ศ.)							หมายเหตุ
		2551	2552	2553	2554	2555	2556		
1	รายจ่าย								
1.1	ค่าบุคลากร								
1.2	ค่าไฟฟ้า								
1.3	ค่าน้ำมัน								
1.4	ค่าซ่อมบำรุง								
1.5									
1.6									
	รวม 1								
2	รายได้								
2.1	รายได้จากเทศบาล								
2.2	ค่าบริการบำบัดน้ำเสีย								
2.3	รายได้จากแหล่งอื่น								
2.4									
2.5									
	รวม 2								
	รวมทั้งสิ้น (2-1)								

ตัวอย่าง

ตารางที่ 3-4 รายละเอียดรายจ่าย-รายได้ ในการเดินระบบและบำรุงรักษาระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียชุมชน

ลำดับที่	รายการ	ปีดำเนินการ (พ.ศ.)							หมายเหตุ
		2551	2552	2553	2554	2555	2556		
1	รายจ่าย								
1.1	ค่าบุคลากร								
1.2	ค่าไฟฟ้า								
1.3	ค่าน้ำมัน								
1.4	ค่าซ่อมบำรุง								
	รวม 1								
2	รายได้								
2.1	รายได้จากเทศบาล								
2.2	ค่าบริการ								
	ค่าบริการบำบัดน้ำเสีย								
2.3	รายได้จากแหล่งอื่น								
	รวม 2								
	รวมทั้งสิ้น (2-1)								

3.2 หลักเกณฑ์ด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

3.2.1 หลักการและเหตุผล

ขยะมูลฝอยในปัจจุบันยังคงเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ ในขณะที่ยังคงมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกว่า 8,000 แห่ง ต้องดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตท้องถิ่นตนเอง ซึ่งการที่จะให้ทุกท้องถิ่นมีระบบกำจัดเป็นของตนเองจึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถดำเนินการได้ ทั้งในด้านความพร้อมขององค์กรและด้านงบประมาณจัดสรร ดังนั้น การจัดระบบกำจัดแบบรวมกลุ่มพื้นที่และใช้เทคโนโลยีกำจัดแบบผสมผสานให้ครบวงจร จนถึงการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด

3.2.2 การเตรียมความพร้อม

1) เป็นโครงการที่นำเสนอโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับ พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) เป็นโครงการที่สอดคล้องกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550 – 2554 นโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3) เป็นการจัดการปัญหาเชิงพื้นที่แบบครบวงจร ได้แก่ การควบคุมและป้องกัน การแก้ไขฟื้นฟู การบริหารจัดการ โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรอิสระ (NGOs) เป็นต้น

4) แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์และประเด็นปัญหาในภาพรวม และมีการจัดลำดับความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วนของปัญหา โดยมีข้อมูลสนับสนุนทางด้านเทคนิควิชาการที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน

(1) แสดงให้เห็นถึงภาพการแก้ไขปัญหามูลฝอยที่เกิดขึ้นในจังหวัด โดยการแบ่งกลุ่มพื้นที่ (Clustering) และคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลักเพื่อเป็นเจ้าภาพในการดำเนินการดังกล่าว

(2) การดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจแบ่งการดำเนินงานออกเป็นระยะๆ (Phase) ตามความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและมีขอบเขตการดำเนินการที่ชัดเจน

5) มีตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ของการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยในกลุ่มพื้นที่ และในภาพรวมของจังหวัด

6) พื้นที่ดำเนินการไม่ซ้ำซ้อนกับการดำเนินโครงการในลักษณะเดียวกับหน่วยราชการอื่น

3.2.3 หลักเกณฑ์เฉพาะ

เพื่อให้การดำเนินการด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน สามารถมองแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการลดขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด

1.1) การคัดแยกเพื่อใช้ประโยชน์

1.2) การกำจัด ณ แหล่งกำเนิด (หมักปุ๋ย)

2) การเก็บขนและขนส่ง

2.1) การจัดหาครุภัณฑ์เก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอย

1) เป็นการจัดซื้อครุภัณฑ์เพื่อสนับสนุนและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการระบบจัดการขยะมูลฝอยที่มีอยู่เดิม โดยที่ระบบจัดการขยะมูลฝอยดังกล่าวจะต้องเปิดดำเนินการอย่างต่อเนื่องและถูกหลักสุขาภิบาล

2) ให้ความสำคัญกับ**ครุภัณฑ์ในระบบ** ที่ใช้ในระบบจัดการขยะมูลฝอยตามรายการที่ระบุไว้ในมาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงบประมาณ ได้แก่

- รถชุดตีนตะขา
 - รถแทรกเตอร์ตีนตะขา
 - รถตักหน้าชุดหลัง
 - รถตักล้อยาง
- เป็นต้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ขอรับการสนับสนุนครุภัณฑ์ในระบบ จะต้องมีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

3) สำหรับ**ครุภัณฑ์เก็บขนขยะมูลฝอย** จะสนับสนุนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาล ทั้งนี้ จะต้องแนบบันทึกข้อตกลงในการร่วมทิ้งขยะมูลฝอย หรือหนังสือยินยอมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเจ้าของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย เพื่อขอทิ้งขยะมูลฝอยในสถานที่ดังกล่าว มายังสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย

4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องแสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาที่มีผลกระทบต่อการดำเนินการระบบ โดยจะต้องแสดงถึงเหตุผลความจำเป็นและผลลัพธ์ที่ได้ ภายหลังการได้มาซึ่งครุภัณฑ์ดังกล่าวทางด้านวิชาการ แผนการใช้ครุภัณฑ์ทั้งหมดในการดำเนินการระบบที่นำไปปฏิบัติจริง และความพร้อมของบุคลากรในการดำเนินการ ทั้งนี้ จะต้องแจกแจงรายละเอียดครุภัณฑ์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอยู่เดิม ประกอบด้วย รายชื่อครุภัณฑ์ Spec ปีที่ได้มา แผนการบำรุงรักษาที่ปฏิบัติอยู่จริง

5) ไม่สนับสนุนรถดูดสิ่งปฏิกูล รถดูดล้างท่อระบายน้ำ รถกวาดดูดฝุ่น รถกวาดทราย รถฉีดน้ำ และรถดับเพลิง

6) ไม่สนับสนุนภาชนะเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย

2.2) สถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เสนอขอ จะต้องมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาลรองรับอยู่แล้ว

2) จะต้องมีบันทึกข้อตกลงในการร่วมทิ้งขยะมูลฝอยกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย โดยจะต้องระบุระยะเวลาและอัตราค่าบริการที่ชัดเจน ทั้งนี้ ระยะเวลาดังกล่าวอย่างน้อย 10 ปี

3) การดำเนินการก่อสร้างสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย ต้องคำนึงถึงประเด็นต่อไปนี้

(1) **ผลการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียด** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเตรียมความพร้อม โดยจะต้องมีขอบเขตเนื้อหาที่ครอบคลุมถึงการวิเคราะห์สภาพปัญหาในปัจจุบัน การประเมินสภาพปัญหาในอนาคต การเสนอแนะพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับเป็น

สถานที่ก่อสร้างสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย โดยจะต้องพิจารณาในด้านเศรษฐศาสตร์ วิศวกรรม ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของประชาชน

(2) **ที่ดิน** ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดหาที่ดินให้เสร็จสิ้นก่อนการเสนอแผนปฏิบัติการฯ ในระดับจังหวัด เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณ ดังนี้

- ที่ตั้งของที่ดินผ่านการวิเคราะห์ความเหมาะสมสำหรับการก่อสร้างสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย
- มีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดินผืนดังกล่าว หรือหนังสือยินยอมให้ใช้ที่ดินผืนดังกล่าวตลอดอายุโครงการ
- ได้รับความเห็นชอบให้ใช้ประโยชน์เป็นพื้นที่ก่อสร้างสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ที่ดินแปลงนั้นๆ ตั้งอยู่

(3) **การรับฟังความเห็นของประชาชน** การดำเนินโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องผ่านการรับฟังความเห็นของประชาชน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 เกี่ยวกับการก่อสร้างสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยและการใช้ที่ดินผืนดังกล่าว เพื่อดำเนินการก่อสร้างก่อนนำเสนอโครงการ

(4) **การสมทบงบประมาณ** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องระบุแหล่งงบประมาณที่จะขอรับการสนับสนุน โดยจะต้องจัดทำหนังสือยืนยันการสมทบประมาณการก่อสร้างในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของวงเงินงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน ทั้งนี้ วงเงินสมทบดังกล่าวจะต้องผ่านความเห็นชอบจากสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1) เพื่อให้การดำเนินงานสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดทำข้อมูลต่อไปนี้

- แผนการบริหารจัดการโครงการระหว่างทางการก่อสร้างและดำเนินงานระบบ ได้แก่ ขั้นตอนและระยะเวลาการก่อสร้าง การเดินระบบและบำรุงรักษาระบบ เป็นต้น
- แผนบุคลากรแสดงจำนวน หน้าที่ และคุณสมบัติของบุคลากรซึ่งรับผิดชอบการดำเนินระบบ ซึ่งต้องมีความชัดเจนเพื่อประกอบการวางแผน
- แผน/แนวทางการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการเก็บขนขยะและการกำจัด

3) **ด้านการปรับปรุงฟื้นฟูและการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย**

3.1) การก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยแห่งใหม่ หรือการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการจัดการขยะมูลฝอยเดิม การออกแบบระบบกำจัดขยะมูลฝอย จะต้องคำนึงถึงประเด็นดังต่อไปนี้

- 3.1.1) ให้มีการรวมกลุ่มพื้นที่เพื่อดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย
- 3.1.2) ให้ยึดหลักการจัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน โดยมีรูปแบบทางเลือกเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการขยะมูลฝอยของแต่ละกลุ่มพื้นที่ ตามแผนการดำเนินงานการจัดกลุ่มพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Clustering) เพื่อรองรับการจัดตั้งศูนย์จัดการขยะมูลฝอย
- 3.1.3) ออกแบบระบบกำจัดขยะมูลฝอยโดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิที่สำรวจได้จริงในพื้นที่

3.1.4) การขอรับการสนับสนุนการก่อสร้างหรือเพิ่มประสิทธิภาพระบบกำจัดขยะมูลฝอย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความพร้อม ดังนี้

(1) **ผลการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียด** องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเตรียมความพร้อม โดยจะต้องมีขอบเขตเนื้อหาที่ครอบคลุมถึงการวิเคราะห์สภาพปัญหาในปัจจุบัน การประเมินสภาพปัญหาในอนาคต การเสนอแนะพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับเป็นสถานที่ก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย โดยจะต้องพิจารณาในด้านเศรษฐศาสตร์ วิศวกรรม ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของประชาชน

(2) **ที่ดิน** ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดหาที่ดินให้เสร็จสิ้น ก่อนการเสนอแผนปฏิบัติการฯ ในระดับจังหวัด เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณ ดังนี้

- ที่ตั้งของที่ดินผ่านการวิเคราะห์ความเหมาะสมสำหรับการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย
 - มีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดินผืนดังกล่าว หรือหนังสือยินยอมให้ใช้ที่ดินผืนดังกล่าวตลอดอายุโครงการ
 - ได้รับความเห็นชอบให้ใช้ประโยชน์เป็นพื้นที่ก่อสร้าง
- สถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ที่ดินแปลงนั้นๆ ตั้งอยู่
- ทั้งนี้ การคัดเลือกพื้นที่สำหรับก่อสร้างสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยให้เป็นไปตามเกณฑ์ มาตรฐาน และแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ของกรมควบคุมมลพิษ

(3) **การรับฟังความเห็นของประชาชน** การดำเนินโครงการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องผ่านการรับฟังความเห็นของประชาชน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 เกี่ยวกับการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยและการใช้ที่ดินผืนดังกล่าว เพื่อดำเนินการก่อสร้าง ก่อนนำเสนอโครงการ

(4) **การสมทบงบประมาณ** องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องระบุแหล่งงบประมาณที่จะขอรับการสนับสนุน โดยจะต้องจัดทำหนังสือยืนยันการสมทบงบประมาณการก่อสร้างในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของวงเงินงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน ทั้งนี้ วงเงินสมทบดังกล่าวจะต้องผ่านความเห็นชอบจากสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1.5) สำหรับโครงการในข้อ 3.1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดทำแผนการบริหารจัดการระบบเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอย ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ดังนี้

(1) **แผนงานการเดินระบบและบำรุงรักษาระบบ**

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องจัดทำแผนการเดินระบบและบำรุงรักษาระบบ ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงภายหลังโครงการก่อสร้างแล้วเสร็จ เพื่อให้สามารถจัดการขยะมูลฝอยเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ประกอบด้วย แผนด้านต่างๆ ที่จำเป็นอย่างน้อยดังนี้ แผนด้านเทคนิค แผนการซ่อมแซมและบำรุงรักษา แผนฉุกเฉิน และแผนการติดตามตรวจสอบและประเมินผล

(2) แผนงบประมาณการเดินและบำรุงรักษาระบบ

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องแสดงบัญชีรายได้และ

รายจ่าย และประมาณการรายได้และรายจ่าย เพื่อการจัดการระบบและเก็บเงิน และกำจัดขยะมูลฝอย ทั้งนี้ แผนงบประมาณการเดินและบำรุงรักษาระบบจะต้องแสดงแหล่งที่มาของรายได้ ทั้งรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง รายได้จากแหล่งอื่น และรายได้จากการจัดเก็บค่าบริการเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอย (ตารางที่ 3-5 ถึง 3-8)

- รายได้จากการจัดเก็บค่าบริการเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอย

จะต้องแสดงให้เห็นถึงแผนการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินระบบและบำรุงรักษาระบบ โดยผ่านกระบวนการณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่รับรู้และยอมรับที่จะจ่ายค่าบริการกำจัดขยะมูลฝอย ตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle: PPP)

- ในการกำหนดอัตราการจัดเก็บค่าบริการเก็บขนและกำจัด

ขยะมูลฝอย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการระบบ ให้คำนวณจากค่าใช้จ่ายจริงที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และจะต้องได้รับความเห็นชอบร่วมกันระหว่างจังหวัดกับเทศบาล ซึ่งหากค่าบริการที่จัดเก็บมาได้นั้น ไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการระบบ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดสรรรายได้ของตนเอง และ/หรือ จัดหารายได้จากแหล่งอื่น เพื่อให้ครอบคลุมต้นทุนค่าดำเนินการและการบำรุงรักษาระบบ ทั้งนี้ การกำหนดอัตราการจัดเก็บค่าบริการกำจัดขยะมูลฝอย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจอ้างอิงแนวทางการจัดเก็บค่าบริการกำจัดขยะมูลฝอย ตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ของกรมควบคุมมลพิษ

(3) แผนการจัดโครงสร้างองค์กรและบุคลากร

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องจัดเตรียมองค์กรและบุคลากร

ประจำ ให้พร้อมและเหมาะสมในการก่อสร้างและบริหารจัดการระบบ รวมถึงการดูแลรักษาระบบกำจัดขยะมูลฝอย ตลอดอายุงานของระบบ ตามผลการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดได้ระบุไว้ โดยแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างของแต่ละส่วน และอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการดำเนินการบริหารจัดการระบบ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีหนังสือยืนยันความพร้อมของบุคลากรดังกล่าวด้วย

4) ด้านการบริหารจัดการ

4.1) การเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งบุคลากรในทุกระดับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจะได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ได้แก่

- 4.1.1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งจากภาคการเมืองและข้าราชการ

ประจำ

- 4.1.2) ผู้ควบคุมระบบในระดับสำนักหรือกองที่รับผิดชอบ

- 4.1.3) เจ้าหน้าที่ปฏิบัติผู้ดูแลระบบในระดับส่วนหรือฝ่าย

- 4.1.4) เจ้าหน้าที่ปฏิบัติ วิศวกร นักวิชาการ และคนงาน

ทั้งนี้ ต้องกำหนดหลักสูตรการอบรม วิทยากร และรูปแบบการอบรม ให้สอดคล้องกับผู้เข้ารับการอบรมแต่ละกลุ่ม

4.2) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ สร้างจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมของประชาชน

4.2.1) เป็นโครงการที่แสดงให้เห็นถึงการดำเนินการที่ครบวงจร เช่น

- การอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน ผู้นำชุมชน โรงเรียน เป็นต้น
- การจัดทำโครงการนาร่อง เพื่อสาธิตการปฏิบัติ
- การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ถึงผลที่ได้จากการดำเนินโครงการนาร่อง

เพื่อให้สังคมได้รับรู้รับทราบเกี่ยวกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น

- การติดตามและประเมินผล โดยต้องมีแผนการติดตามประเมินผลที่ชัดเจน

4.2.2) การดำเนินการโครงการในข้อ 4.2.1) จะต้องจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเทคนิควิชาการเฉพาะด้านการจัดการขยะมูลฝอย โดยอาจเชิญวิทยากรจากสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่/พื้นที่ใกล้เคียง หรือวิทยากรจากส่วนกลาง (กรมควบคุมมลพิษหรือกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม)

4.2.3) การสนับสนุนให้ใช้สินค้าหรือบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

3.2.4 ตัวชี้วัดผลสำเร็จ

ขยะมูลฝอยมีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ในปริมาณมากขึ้น การกำจัดขยะมูลฝอยด้วยระบบเหมาะสมอย่างครบวงจร และมีการนำไปสู่การแปรรูปเป็นพลังงานด้านต่างๆ

ตัวอย่าง

ตารางที่ 3-5 รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการเดินระบบและบำรุงรักษาระบบกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน

[illegible]

ตัวอย่าง

ตารางที่ 3-6 รายได้ที่ใช้ในการเดินระบบและบำรุงรักษาระบบกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน

ลำดับที่	แหล่งที่มาของรายได้	ปีดำเนินการ							หมายเหตุ
		2551	2552	2553	2554	2555	2556		
1	รายได้จากเทศบาล								
1.1									
1.2									
1.3									
2	รายได้จากการจัดเก็บค่าบริการ								
2.1									
2.2									
2.3									
3	รายได้จากแหล่งอื่น								
3.1									
3.2									
3.3									
รวมทั้งสิ้น									

ตัวอย่าง

ตารางที่ 3-7 รายละเอียดรายจ่าย-รายได้ ในการเดินระบบและบำรุงรักษาระบบกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน

ลำดับที่	รายการ	ปีดำเนินการ (พ.ศ.)							หมายเหตุ
		2551	2552	2553	2554	2555	2556		
1	รายจ่าย								
1.1	ค่าบุคลากร								
1.2	ค่าไฟฟ้า								
1.3	ค่าน้ำมัน								
1.4	ค่าซ่อมบำรุง								
1.5									
	รวม 1								
2	รายได้								
2.1	รายได้จากเทศบาล								
2.2	ค่าบริการ								
	- ค่าบริการเก็บขนขยะมูลฝอย								
	- ค่าบริการกำจัดขยะมูลฝอย								
2.3	รายได้จากแหล่งอื่น								
2.4									
	รวม 2								
	รวมทั้งสิ้น (2-1)								

ตัวอย่าง

ตารางที่ 3- 8 รายละเอียดรายจ่าย-รายได้ ในการเดินระบบและบำรุงรักษาระบบกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน

ลำดับที่	รายการ	ปีดำเนินการ (พ.ศ.)							หมายเหตุ
		2551	2552	2553	2554	2555	2556		
1	รายจ่าย								
1.1	ค่าบุคลากร								
1.2	ค่าไฟฟ้า								
1.3	ค่าน้ำมัน								
1.4	ค่าซ่อมบำรุง								
	รวม 1								
2	รายได้								
2.1	รายได้จากเทศบาล								
2.2	ค่าบริการ								
	- ค่าบริการเก็บขนขยะมูลฝอย								
	- ค่าบริการกำจัดขยะมูลฝอย								
2.3	รายได้จากแหล่งอื่น								
	รวม 2								
	รวมทั้งสิ้น (2-1)								

3.3 หลักเกณฑ์ด้านการจัดการมลพิษทางอากาศและเสียง

3.3.1 หลักการและเหตุผล

ฝุ่นละอองขนาดเล็กเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในเขตเมืองใหญ่และเขตอุตสาหกรรม แหล่งกำเนิดฝุ่นขนาดเล็กที่สำคัญ ได้แก่ ยานพาหนะ การก่อสร้าง โรงงานอุตสาหกรรม และการเผาในที่โล่ง พื้นที่ที่มีปริมาณฝุ่นขนาดเล็กเกินมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ สระบุรี และเชียงใหม่ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่จะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับ ประเภทแหล่งกำเนิดมลพิษ สภาพภูมิประเทศ และสภาพทางอุตุนิยมวิทยา โดยทั่วไปปริมาณฝุ่นละอองจะมีปริมาณสูงขึ้นในช่วงหน้าแล้งปลายปีถึงต้นปีและลดลงในช่วงฤดูฝนกลางปี ในการควบคุมแก้ไขปัญหาก็จำเป็นต้องมีการดำเนินการควบคุมการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิดอย่างต่อเนื่อง

มลพิษทางเสียง ส่วนใหญ่เกิดในพื้นที่ริมถนนที่มีการจราจรหนาแน่นในเขตเมือง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และเมืองใหญ่อื่นๆ สำหรับในพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่ยังคงมีระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน การควบคุมแก้ไขปัญหาก็จำเป็นต้องควบคุมเสียงจากการจราจรอย่างเข้มงวด

3.3.2 พื้นที่ดำเนินการ

ให้ความสำคัญกับพื้นที่ที่มีปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงเป็นอันดับแรก ดังนี้

- 1) ชุมชนเมือง เช่น สมุทรปราการ เชียงใหม่ ขอนแก่น นครราชสีมา ภูเก็ต สงขลา และนนทบุรี
- 2) พื้นที่อุตสาหกรรม เช่น สมุทรปราการ ชลบุรี ระยอง อุดรธานี ลำพูน สมุทรสาคร ฉะเชิงเทรา ปทุมธานี โรงโม่เหล็กร้อยละ 5 จังหวัด ได้แก่ สระบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี ชลบุรี และสุพรรณบุรี
- 3) พื้นที่การเกษตร เช่น เชียงใหม่ อุดรธานี ลพบุรี ชัยนาท พิจิตร พิษณุโลก กำแพงเพชร นครสวรรค์ ขอนแก่น นครราชสีมา สระแก้ว สุพรรณบุรี และกาญจนบุรี

3.3.3 การบริหารจัดการคุณภาพอากาศและเสียง

ควบคุมและลดปริมาณการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิด ประเภท ยานพาหนะ สถานประกอบการ การก่อสร้าง และการเผาในที่โล่ง โดยการนำหลักการบริหารจัดการมลพิษเชิงพื้นที่มาใช้ในการบริหารจัดการมลพิษให้มีความเหมาะสมกับศักยภาพการรองรับมลพิษของแต่ละพื้นที่ พัฒนาและปรับปรุงระบบฐานข้อมูลแหล่งกำเนิดมลพิษในพื้นที่วิกฤต เสริมสร้างศักยภาพหน่วยงานท้องถิ่นในการติดตามตรวจสอบสถานการณ์คุณภาพอากาศและเสียง และมลพิษจากแหล่งกำเนิด สนับสนุนส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสะอาดและเชื้อเพลิงสะอาด เพิ่มประสิทธิภาพระบบตรวจสภาพรถประจำปี พัฒนาระบบขนส่งมวลชนรวมให้มีความเชื่อมโยงทั้งระบบเพื่อลดปริมาณการใช้ยานพาหนะส่วนบุคคลในเขตเมือง เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขปัญหามลพิษ การติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์มลพิษและมลพิษจากแหล่งกำเนิด ดำเนินมาตรการควบคุมการเผาในที่โล่งในเขตเมืองและพื้นที่เกษตรกรรม และพัฒนาระบบการติดตามเตือนภัยมลพิษทางอากาศและสถานการณ์หมอกควัน

3.3.4 แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพอากาศและเสียงระดับจังหวัด

1) การบริหารจัดการคุณภาพอากาศและเสียง

1.1) เตรียมความพร้อมบุคลากรและเครื่องมือ ให้มีความสามารถในการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศและเสียง และมลพิษจากแหล่งกำเนิด ได้แก่

- การติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศและเสียง เก็บและวิเคราะห์ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน เก็บตัวอย่างคุณภาพอากาศด้วยเทคนิคอย่างง่าย (Passive sample) เพื่อนำไปวิเคราะห์ปริมาณก๊าซ NO₂ SO₂ และ O₃ ที่ห้องปฏิบัติการ และการติดตามตรวจสอบระดับเสียงบริเวณริมถนนและเสียงชุมชน

- การติดตามตรวจสอบมลพิษจากยานพาหนะ ได้แก่ คvdัณดำ ก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ ก๊าซไฮโดรคาร์บอน คvdัณขาว และระดับเสียง

- การติดตามตรวจสอบมลพิษจากสถานประกอบการ ได้แก่ ค่าความทึบแสงของเขม่าควันจากหม้อไอน้ำ เตาเผาศพ และโรงสีข้าว โดยใช้แผนภูมิเขม่าควันริงเกิลมานน์ ค่าความทึบแสงของฝุ่นละอองจากโรงม่ บด และย่อยหิน โดยใช้เครื่องมือวัดความทึบแสง (Opacity) และกลิ่นจากสถานประกอบการ โดยวิธี Panelist ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม

- จัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมและแหล่งกำเนิดมลพิษ พร้อมทั้งจัดเตรียมช่องทางเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณะ

1.2) ปรับปรุงพัฒนาระบบฐานข้อมูลมลพิษและแหล่งกำเนิดมลพิษ ให้มีความทันสมัยกับสถานการณ์ปัจจุบันอย่างน้อยทุก 4 ปี ให้ครอบคลุมแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทเคลื่อนที่ (Mobile Sources) อยู่กับที่ (Point Sources) และพื้นที่ (Area Sources)

2) การจัดการมลพิษจากการจราจร

2.1) ดำเนินการกวตชันจับกุมยานพาหนะที่มีมลพิษทางอากาศและเสียงเกินมาตรฐานริมเส้นทางจราจรอย่างต่อเนื่อง

2.2) ล้างทำความสะอาดถนนสายหลักอย่างน้อยสัปดาห์ละสองครั้ง ถนนสายรองอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง เพื่อลดปริมาณฝุ่นละอองบนพื้นถนนในเขตเมือง ปรับปรุงพื้นถนนและไหล่ทางไม่ให้เป้นแหล่งกำเนิดฝุ่นละออง เช่น ปลุกต้นไม้หรือพืชคลุมดินริมเขตทางเพิ่มพื้นที่สีเขียว

2.3) รณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึก ในการดูแลปรับแต่งยานพาหนะให้มีมลพิษอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานอย่างสม่ำเสมอ รณรงค์การใช้ท่อไอเสียที่มีมาตรฐาน ส่งเสริมการใช้ระบบขนส่งมวลชนเพื่อควบคุมและลดปริมาณการใช้ยานพาหนะส่วนบุคคลในเขตเมือง

2.4) ส่งเสริมการใช้รถจักรยานในการสัญจรเขตเมือง ปรับปรุงพัฒนาเส้นทางจักรยานให้มีความสะดวกและปลอดภัยในการเดินทาง

2.5) การเสริมสร้างศักยภาพให้แก่เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

2.6) จัดทำและดำเนินการตามแผนประจำปีในการติดตามตรวจสอบการระบายมลพิษจากยานพาหนะร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3) การจัดการมลพิษจากสถานประกอบการ

3.1) เพิ่มประสิทธิภาพการติดตามตรวจสอบเรื่องร้องทุกข์ ให้มีความสามารถในการติดตามตรวจสอบปัญหา และประเมินหาสาเหตุประเภทมลพิษและแหล่งกำเนิดมลพิษ รวมทั้งการเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและการดำเนินการตามกฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษ

3.2) จัดทำแผนการติดตามตรวจสอบมลพิษจากแหล่งกำเนิดในพื้นที่ กวดขันบังคับใช้กฎหมายกับสถานประกอบการที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

3.3) ดำเนินมาตรการควบคุมฝุ่นละอองจากกิจกรรมการก่อสร้าง ให้มีการปฏิบัติตามระเบียบและข้อปฏิบัติในการควบคุมฝุ่นละอองจากการก่อสร้าง

3.4) เสริมสร้างความร่วมมือจากชุมชน ในการติดตามตรวจสอบ ควบคุม และป้องกันมลพิษจากแหล่งกำเนิดในชุมชน

3.5) เพิ่มประสิทธิภาพการติดตามตรวจสอบเรื่องร้องทุกข์ โดยการพัฒนาช่องทางการรับแจ้งเรื่องร้องเรียน และเพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการตรวจสอบและแก้ไขปัญหามลพิษได้

4) มาตรการควบคุมการเผาในที่โล่ง

4.1) เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร องค์ความรู้ด้านมลพิษอากาศและผลกระทบจากการเผา ที่มีต่อสภาพแวดล้อมและสุขภาพอนามัย รณรงค์ปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมไม่ให้มีการเผาทำลายเศษวัสดุ แต่ให้นำมาทิ้งรวมกัน เพื่อจัดเก็บ คัดแยก และนำไปทำลายหรือใช้ประโยชน์อย่างถูกวิธี รวมทั้งการนำขยะอินทรีย์มาใช้ประโยชน์เป็นอินทรีย์วัตถุบำรุงดิน

4.2) ส่งเสริมการทำการเกษตรอินทรีย์ปลอดการเผา การใช้เทคโนโลยีการเกษตรปลอดการเผาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทซึ่งร่วมกับการใช้น้ำหมักชีวภาพในการย่อยสลายอินทรีย์วัตถุ ตลอดจนการส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์บริการเครื่องจักรกลการเกษตรปลอดการเผา

4.3) จัดเก็บกิ่งไม้ ใบไม้ หญ้าแห้ง พร้อมกับการเก็บขยะมูลฝอยครัวเรือน จัดเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์บดทำลายกิ่งไม้ ใบไม้ หญ้าแห้ง ให้สามารถย่อยสลายเป็นอินทรีย์วัตถุปกคลุมดิน

4.4) จัดเก็บขยะที่มีการกองทิ้งกลางแจ้งทั้งหมด เพื่อป้องกันการถูกนำมาเผาทำลาย

4.5) สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมจากชุมชน ในการติดตามสถานการณ์การเผาในที่โล่งและสถานการณ์หมอกควันในพื้นที่ สร้างจิตสำนึกและความตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการเผา

4.6) ติดตามบังคับใช้กฎหมาย ออกข้อบัญญัติควบคุมการเผา และการห้ามเผาริมทางหลวง

3.3.5 ตัวชี้วัดผลสำเร็จ

คุณภาพอากาศและเสียงในพื้นที่เป้าหมายอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

3.4 หลักเกณฑ์ด้านการจัดการพื้นที่สีเขียว

3.4.1 ความหมายของพื้นที่สีเขียว

ความหมายของพื้นที่สีเขียวในปัจจุบันแบ่งออกเป็น 2 นัย คือ พื้นที่สีเขียวตามกฎหมายกระทรวง บังคับใช้ผังเมืองรวมของการใช้ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม และพื้นที่สีเขียวเพื่อการนันทนาการ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่สื่อความหมายในเชิงบวกต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยภาพรวม แบ่งตามประเภทพื้นที่สีเขียวดังนี้

1) แถบสีเขียว (Green Belt)

Green Belt ได้ถูกนำมาใช้พร้อมกับแนวคิดในการวางผังเมือง โดยใช้แนวคิดลักษณะทางธรรมชาติ มาใช้ในการแบ่งส่วนหรือประเภทการใช้ที่ดินให้แยกออกจากกัน เพื่อวัตถุประสงค์ในการแบ่งขอบเขตและเป็นตัวปิดกั้นปิดล้อมผลกระทบจากการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ

2) พื้นที่สีเขียวในเมือง (Urban Greenery)

2.1) พื้นที่สีเขียวริมแม่น้ำลำคลอง คือ บริเวณริมแม่น้ำลำคลองที่เป็นที่สาธารณประโยชน์นำมาจัดให้มีการปลูกต้นไม้ยืนต้นหรืออาจจะมีการจัดภูมิทัศน์ให้สวยงามร่วมด้วย ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับใช้เป็นแนวกันชนจากการบุกรุกพื้นที่ ช่วยชะลอการไหลของน้ำในฤดูฝน ลดการกัดเซาะหน้าดินและริมตลิ่ง และยังช่วยอุ้มน้ำไว้ในดินด้วย

2.2) สวนสาธารณะ คือ พื้นที่เฉพาะที่ท้องถิ่นจัดเป็นสวนสาธารณะเมือง โดยการจัดภูมิทัศน์และปลูกต้นไม้ยืนต้นให้เป็นองค์ประกอบหลัก โดยมีการจัดแบ่งพื้นที่โล่งให้พอเหมาะและสวยงาม ประโยชน์ที่ได้รับจะเป็นแหล่งเพิ่มออกซิเจนและกรองมลพิษอากาศ และยังใช้เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ

2.3) สวนหย่อม หมายถึง พื้นที่ขนาดเล็กที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์หรือที่สาธารณประโยชน์ขนาดเล็กที่จะจัดให้มีการปลูกต้นไม้ในพื้นที่ เช่น ริมถนน เกาะกลางถนน หรือพื้นที่ว่างต่างๆ ในสถานที่ราชการ วัด โรงเรียน เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้ประโยชน์เพื่อความสวยงาม

2.4) ป่าไม้ในเมือง หมายถึง พื้นที่สาธารณะขนาดใหญ่ในเขตเมืองที่มีต้นไม้ยืนต้นที่ควรอนุรักษ์ไว้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในการเพิ่มพื้นที่สีเขียว

2.5) สวนปาริมทาง เป็นสวนป่าประเภทเดียวที่ไม่ได้ปลูกต้นไม้เป็นแปลงต่างๆ (ดัดนิยามของคำว่า สวนป่า) เพราะอาจเป็นเพียงการปลูกต้นไม้เพียงแถวเดียวขนานไปกับแนวถนนก็ได้ และต่างไปจากที่พักพิงทาง (Rest Areas) ของกรมทางหลวง ซึ่งปลูกหรือตกแต่งสถานที่ริมทางหลวงเป็นจุดๆ คล้ายสวนหย่อมต้นไม้ที่ปลูกในสวนปาริมทาง นอกจากจะให้ความร่มรื่นแล้วยังให้ความสวยงามแก่เส้นทางสัญจรอีกด้วย ดังนั้น จึงต้องมีความพิถีพิถันในการเลือกทรง สีสัน และเรือนยอดระบรากของต้นไม้พอสมควรเมื่อต้นไม้แก่ถึงอายุตัดฟันก็อาจจะตัดฟันมาใช้ประโยชน์ได้ แต่ต้องปลูกทดแทนภายหลังการตัดฟันคุณภาพประโยชน์ของต้นไม้ริมทางไม่เพียงแต่ให้ร่มเงาแก่ผู้ใช้ถนนหรือสัญจรไปมาเท่านั้น ต้นไม้ริมทางยังทำหน้าที่เป็นเครื่องชี้แนวทางบอกความกว้างของถนน ช่วยป้องกันทรายพัดพาไปทับบนถนนเป็นแนวป้องกันลม เป็นที่อยู่อาศัยของนกและเมื่อดอกไม้บานก็มีโอกาสให้ผึ้งทำรังได้ รวมทั้ง ผลอาจใช้เป็นอาหารของคนและสัตว์ก็ได้ นอกจากนั้น ต้นไม้ริมทางในตัวเมืองใหญ่ๆ ยังมีบทบาทอย่างมากในอันที่จะช่วยลดควันทพิษจากยานพาหนะลงได้ด้วย

3.4.2 มาตรฐานพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานคร

กองผังเมืองรวม กรมโยธาธิการและผังเมือง ได้ศึกษาวิจัยมาตรฐานพื้นที่สวนสาธารณะของ กรุงเทพมหานคร โดยพิจารณาจากจำนวนประชากร การใช้ที่ดิน ความหนาแน่นของอาคาร พื้นที่ว่าง ตลอดจนขนาดและจำนวนสวนสาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบัน และได้กำหนดไว้ ดังนี้

- เขตชั้นใน ควรมีเนื้อที่ 2.5 ไร่ ต่อประชากร 1,000 คน
- เขตชั้นกลาง ควรมีเนื้อที่ 5 ไร่ ต่อประชากร 1,000 คน
- เขตชั้นนอก ควรมีเนื้อที่ 10 ไร่ ต่อประชากร 1,000 คน

โดยแยกเป็นพื้นที่สีเขียวประเภทต่างๆ ดังนี้

- 1) สวนสาธารณะขนาดเล็กและสนามเด็กเล่น ควรมีขนาด 1.8 ไร่ ต่อประชากร 1,000 คน
- 2) สนามกีฬาและที่เล่นกีฬาประเภทต่างๆ ควรมีขนาด 1.8 ไร่ ต่อประชากร 1,000 คน
- 3) สวนสาธารณะขนาดใหญ่ ควรมีขนาดต่ำสุดประมาณ 50 ไร่ ขึ้นไป มาตรฐานให้บริการเท่ากับ 1.5 ไร่ ต่อประชากร 1,000 คน
- 4) สำหรับพื้นที่สีเขียวอื่นซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเฉพาะอย่าง ควรกำหนดให้มีอยู่ในบริเวณพื้นที่ชั้นนอกของเมือง เนื่องจากต้องการพื้นที่ขนาดใหญ่ และสภาพทางธรรมชาติที่เป็นที่โล่งและสวยงามโดยมีมาตรฐาน 0.9 ไร่ ต่อประชากร 1,000 คน

3.4.3 มาตรฐานพื้นที่สีเขียวชุมชนในระดับเทศบาลของประเทศไทย

เนื่องจากขณะนี้ยังไม่มีเกณฑ์พื้นที่สีเขียวที่จะใช้เป็นมาตรฐานสำหรับท้องถิ่นใช้อ้างอิงในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวของท้องถิ่น จึงใช้ผลการศึกษาเรื่อง “มาตรการในการเพิ่มและการจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตชุมชนอย่างยั่งยืน” ในปี พ.ศ. 2547 ที่ได้เสนอแนะให้มีการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานพื้นที่สีเขียวอย่างจริงจัง โดยในเบื้องต้น ได้เสนอแนะการคำนวณพื้นที่สีเขียวโดยใช้สัดส่วนของพื้นที่ และสัดส่วนของจำนวนประชากร ในการกำหนดขนาดพื้นที่สีเขียวโดยรวม และการกำหนดสัดส่วนพื้นที่สีเขียวเฉพาะกิจกรรมใน “ที่ว่าง” ตาม พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร ดังนี้

ตารางที่ 3-1 ขนาดพื้นที่สีเขียวโดยรวม

ประเภทเทศบาล	ขนาดพื้นที่สีเขียวยั่งยืน		ขนาดพื้นที่สีเขียวบริการ	
เทศบาลนคร	7.5 ไร่ ต่อ 1,000 คน	12 ตารางเมตร ต่อคน	2.5 ไร่ ต่อ 1,000 คน	4 ตารางเมตร ต่อคน
เทศบาลเมือง	ร้อยละ 10 ของพื้นที่ทั้งหมด		ร้อยละ 5 ของพื้นที่ทั้งหมด	
เทศบาลตำบล	ร้อยละ 10 ของพื้นที่ทั้งหมด		ร้อยละ 3 ของพื้นที่ทั้งหมด	

ตารางที่ 3 - 2 ขนาดพื้นที่สีเขียวเฉพาะกิจกรรม

ประเภทกิจกรรม	ข้อกำหนด “พื้นที่ว่าง” ตาม พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร	สัดส่วนพื้นที่สีเขียวที่ควรมี
โครงการบ้านพักอาศัย ทุกประเภท	ร้อยละ 30 ของแปลงที่ดิน	ร้อยละ 50 ของ “พื้นที่ว่าง”
โครงการอาคารพาณิชย์ สำนักงาน สถานบริการ	ร้อยละ 10 ของแปลงที่ดิน	ร้อยละ 50 ของ “พื้นที่ว่าง”

3.4.4 ลักษณะโครงการด้านการจัดการพื้นที่สีเขียว

โครงการด้านการจัดการพื้นที่สีเขียว ภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551-2554 ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่เน้นความสมดุลและการจัดการแบบบูรณาการในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความสมดุลตามระบบนิเวศของแต่ละพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีแนวทางเบื้องต้นในการพิจารณาโครงการด้านการจัดการพื้นที่สีเขียวเพื่อพิจารณาสันับสนุนงบประมาณมีดังนี้

1) พื้นที่เป้าหมาย

- 1) พื้นที่ชุมชนเมืองในเขตควบคุมมลพิษ
- 2) พื้นที่ชุมชนเมืองในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม
- 3) พื้นที่เชื่อมโยงที่มีแนวโน้มการเจริญเติบโตของชุมชนเมือง
- 4) พื้นที่ที่มีความสำคัญทางการอนุรักษ์

2) ลักษณะแผนงาน/โครงการ

2.1) แผนงาน/โครงการด้านการพัฒนาพื้นที่สีเขียว

- 2.1.1) เพื่อการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
- 2.1.2) เพื่อการบูรณาการกับการจัดการมลพิษ เช่น ชยะมูลฝอยชุมชน น้ำเสียชุมชน และมลพิษทางอากาศ
- 2.1.3) เพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์สองฝั่งลำน้ำ เป็นประโยชน์สำหรับการนันทนาการ ช่วยลดและป้องกันการกัดเซาะตลิ่ง โดยเน้นการปลูกไม้ยืนต้นประจำถิ่นเป็นองค์ประกอบหลัก

2.1.4) เพื่อส่งเสริมและรักษา**คุณภาพชีวิต**ของคนในชุมชน เช่น สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ แหล่งเรียนรู้พืชพรรณธรรมชาติ และสวนสาธารณะทุกประเภท โดยเน้นพื้นที่ชุ่มน้ำ การมีสิ่งก่อสร้างน้อยที่สุด และมีความพร้อมในด้านพื้นที่กักเก็บน้ำที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลรักษาพื้นที่สีเขียว

2.2) เครื่องมือและกลไกเพื่อการบริหารจัดการพื้นที่สีเขียว

2.2.1) ให้มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

2.2.2) ให้มีฐานข้อมูลต่างๆ ทั้งในลักษณะ GIS และ MIS เพื่อนำผลมากำหนดการวางแผน และตัดสินใจด้านการบริหารจัดการพื้นที่สีเขียวของชุมชน

2.2.3) ส่งเสริม สนับสนุน และสร้างแรงจูงใจภาคเข้ามามีส่วนร่วมในการเพิ่มพื้นที่และดูแลรักษาพื้นที่สีเขียว

2.2.4) ให้มีกระบวนการติดตามตรวจสอบและประเมินสถานการณ์เพื่อวางแผนการบริหารจัดการพื้นที่สีเขียวแบบยั่งยืน

2.3) เสริมสร้างองค์ความรู้และศักยภาพการพัฒนาพื้นที่สีเขียว

2.3.1) ด้านการวิจัยและพัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีพื้นบ้าน ในการจัดการพื้นที่สีเขียวให้เป็นไปอย่างยั่งยืน

2.3.2) ด้านการเสริมสร้างศักยภาพ โดยการพัฒนาศักยภาพของท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถในด้านการสงวนรักษา การเพิ่ม และการบริหารจัดการพื้นที่สีเขียว

2.3.3) ด้านสร้างจิตสำนึกและความตระหนัก โดยให้กับเยาวชน ประชาชน เอกชน และองค์กรเอกชน เข้ามามีส่วนรวมในการจัดการพื้นที่สีเขียว

3) การกำหนดเกณฑ์การจัดลำดับความสำคัญของโครงการ

3.1) ชุมชนที่มีการขยายตัวและการพัฒนาด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วจนส่งผลกระทบต่อขนาดพื้นที่สีเขียวต่อประชากร

3.2) พื้นที่อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการทำลายพื้นที่สีเขียว

3.3) ความพร้อมของที่ดิน

3.4) มีส่วนร่วมจากประชาชน

3.4.5 ดัชนีชี้วัดผลสำเร็จ

พื้นที่สีเขียวในเขตชุมชนเมืองเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่เหมาะสม

ส่วนที่ 4

ตัวอย่าง

แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

4.1 ตัวอย่างหัวข้อหลักในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551- 2554

1) บทนำ

แสดงข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด ข้อมูลประชากร การขยายตัวของประชากร เศรษฐกิจและสังคม การพัฒนาจังหวัด สถิติย้อนหลังและการคาดการณ์ในอนาคต

2) วิสัยทัศน์

แสดงถึงความมุ่งหวังของจังหวัด ด้านสิ่งแวดล้อมที่ต้องการให้เกิดขึ้น เมื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

3) สถานการณ์และประเด็นปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัด

3.1) ประมวลสถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ที่เป็นปัจจุบันโดยครอบคลุมถึง ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ความหลากหลายทางชีวภาพ ทรัพยากรดินและที่ดิน ทรัพยากรธรณี ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ทรัพยากรน้ำ ชยะมูลฝอย น้ำเสีย อากาศและเสียง เป็นต้น พร้อมแสดงข้อมูลตารางสถิติของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแต่ละประเภท ย้อนหลัง 10 ปี และผลการคาดการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเชิงคุณภาพและปริมาณในอนาคต รวมทั้งประมวลผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และที่ส่วนกลางมาดำเนินการให้

3.2) จากข้อมูลสถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน ข้อ 3.1) จังหวัดจะต้อง

1) วิเคราะห์และประเมินประเด็นปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น พร้อมจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหา รวมทั้ง ประเมินผลกระทบเบื้องต้นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพของประชาชนที่อาจเกิดขึ้นจากปัญหาดังกล่าว

2) การประเมินผลสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดในการดำเนินงาน

4) วัตถุประสงค์

แสดงวัตถุประสงค์ในการจัดการสิ่งแวดล้อม ภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดที่ชัดเจน และสามารถวัด ป้องกัน และแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น

5) ขอบเขตของแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

แนวทางในการดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ตลอดระยะเวลา 4 ปี ซึ่งตรงกับประเด็นปัญหาในเขตพื้นที่ของจังหวัด ที่มีความเร่งด่วน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 ให้พิจารณาให้ความสำคัญกับการจัดการปัญหาใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน ด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้านการจัดการมลพิษทางอากาศและเสียง และด้านการจัดการพื้นที่สีเขียว

6) เป้าหมาย

ให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตประชาชนดีขึ้น

7) แนวคิดในการบริหารจัดการ

วิธีการในการจัดการสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ควรเปิดโอกาสให้มีการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

8) การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จ

เนื่องจากจุดแข็งและข้อได้เปรียบของปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัด มีผลต่อการกำหนดกลยุทธ์และมาตรการของแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและกระบวนการภายในของการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดนั้นๆ เพื่อให้ทราบจุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและกระบวนการภายนอกเพื่อให้ทราบโอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats)

9) กลยุทธ์

กลยุทธ์ภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ต้องแสดงถึงแนวทางหลักที่จังหวัดเลือกเพื่อเป็นตัวกำหนดทิศทางในการปฏิบัติที่ตอบสนองกับประเด็นปัญหา เพื่อให้มีการดำเนินการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย และบรรลุผลตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ จะต้องคำนึงถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ซึ่งจะเป็นตัวขับเคลื่อนและสนับสนุนการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ

10) มาตรการในการแก้ไขปัญหา

เป็นการกำหนดชุดของเทคนิควิธีการดำเนินงาน ที่สอดคล้องกับแต่ละกลยุทธ์ในข้อ 9) ทั้งนี้ การกำหนดมาตรการในแต่ละกลยุทธ์จะต้องแสดงถึงการดำเนินงาน ทั้งทางด้านเทคนิควิชาการและเครื่องมือในการขับเคลื่อนที่ใช้ในการบริหารจัดการ ทั้งด้านการกำกับควบคุม ด้านเศรษฐศาสตร์ และด้านสังคม

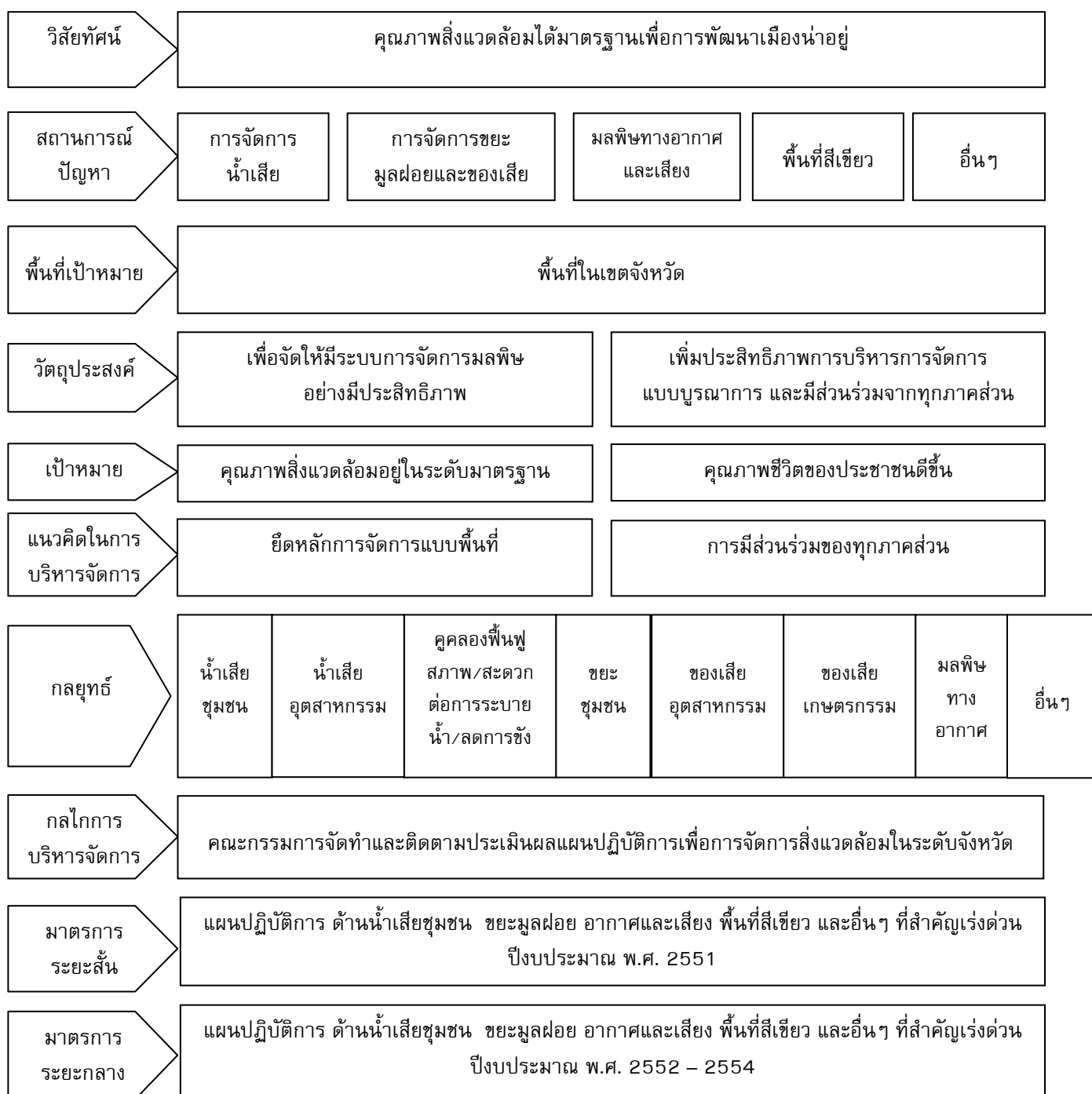
11) โครงการ/กิจกรรม/งบประมาณ/แหล่งงบประมาณ

เป็นการกำหนดโครงการ/กิจกรรม ภายใต้มาตรการที่กำหนดไว้ในข้อ 10) เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องจัดทำสรุปโครงการทุกโครงการและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานไว้ในตารางแสดงมาตรการ/โครงการ ภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 เพื่อแสดงให้เห็นค่าใช้จ่ายหรือเงินจากทุกแหล่ง ที่จะต้องใช้ในการดำเนินโครงการ รวมทั้ง การขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลเป็นรายปี โดยมีการจัดเตรียมโครงการ รูปแบบข้อเสนอโครงการ และรายละเอียดขององค์ประกอบข้อเสนอโครงการ

4.2 ตัวอย่างแนวคิดแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

แผนภาพที่ 4 - 1

ตัวอย่างแนวคิดแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

4.3 ตัวอย่างมาตรการ/แผนงาน/โครงการ ภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551- 2554

ตารางที่ 4 -1 แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551- 2554

มาตรการ/แผนงาน/โครงการ	ปีงบประมาณ (บาท)				วงเงิน รวม (บาท)	หน่วยงาน รับผิดชอบ	แหล่งเงินงบประมาณ (บาท)				ลักษณะโครงการ		ตัวชี้วัด ความสำเร็จ
	2551	2552	2553	2554			งปม. แผ่นดิน	งปม. อปท.	งปม. จังหวัด	งปม. อื่นๆ	ต่อเนื่อง	ใหม่	
1. มาตรการด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน 1.1 แผนการควบคุมมลพิษ 1) การสร้างจิตสำนึก/การมีส่วนร่วม 2) อนุรักษ์ประชาสัมพันธ์ 3) การเพิ่มศักยภาพบุคลากร 4) การจัดทำระบบฐานข้อมูล 1.2 แผนการจัดการระบบจัดการน้ำเสีย 1) การศึกษาความเหมาะสม 2) การจัดหาที่ดิน 3) การออกแบบรายละเอียด 4) การก่อสร้างระบบ 5) การฟื้นฟูและเพิ่มประสิทธิภาพ 6) การเดินระบบและบำรุงรักษาระบบ 1.3 แผนการจัดเก็บรายได้ระบบ 1) การจัดเก็บค่าเดินและบำรุงรักษาระบบ 1.4 แผนการติดตามตรวจสอบ 1) การติดตามประเมินผลระบบ 1.5 แผนการบังคับใช้กฎหมาย 1) การกำหนดอัตราค่าบริการบำบัดน้ำเสีย													

มาตรการ/แผนงาน/โครงการ	ปีงบประมาณ (บาท)				วงเงิน รวม (บาท)	หน่วยงาน รับผิดชอบ	แหล่งเงินงบประมาณ (บาท)				ลักษณะโครงการ		ตัวชี้วัด ความสำเร็จ
	2551	2552	2553	2554			งปม. แผ่นดิน	งปม. อปท.	งปม. จังหวัด	งปม. อื่น ๆ	ต่อเนื่อง	ใหม่	
2. มาตรการด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน 2.1 แผนการควบคุมมลพิษ 1) การสร้างจิตสำนึก/การมีส่วนร่วม 2) อนุรักษ์ประชาสัมพันธ์ 3) การเพิ่มศักยภาพบุคลากร 4) การจัดทำระบบฐานข้อมูล 2.2 แผนการจัดหาระบบจัดการขยะมูลฝอยชุมชน 1) การศึกษาความเหมาะสม 2) การจัดหาที่ดิน 3) การออกแบบรายละเอียด 4) การก่อสร้างระบบ 5) การฟื้นฟูและเพิ่มประสิทธิภาพระบบ 6) การเดินระบบและบำรุงรักษาระบบ 2.3 แผนการจัดเก็บรายได้ระบบ 1) การจัดเก็บค่าบริการจัดเก็บ 2) การจัดเก็บค่าบริการกำจัด 3) ส่งเสริมเอกชนบริหารจัดการระบบ 2.4 แผนการติดตามตรวจสอบ 1) การติดตามประเมินผล 2.5 แผนการบังคับใช้กฎหมาย 1) กำหนดอัตราค่าบริการจัดเก็บ และ ค่าบริการกำจัด													

มาตรการ/แผนงาน/โครงการ	ปีงบประมาณ (บาท)				วงเงิน รวม (บาท)	หน่วยงาน รับผิดชอบ	แหล่งเงินงบประมาณ (บาท)				ลักษณะโครงการ		ตัวชี้วัด ความสำเร็จ
	2551	2552	2553	2554			งปม. แผ่นดิน	งปม. อปท.	งปม. จังหวัด	งปม. อื่น ๆ	ต่อเนื่อง	ใหม่	
3. มาตรการด้านการจัดการมลพิษทางอากาศและเสียง 3.1 แผนการควบคุมมลพิษ 1) การสร้างจิตสำนึก/การมีส่วนร่วม 2) ธารรงค์ประชาสัมพันธ์ 3) การเพิ่มศักยภาพบุคลากร 4) การจัดทำระบบฐานข้อมูล 5) การบริหารจัดการคุณภาพอากาศและเสียง 6) การจัดการมลพิษจากการจราจร 7) การจัดการมลพิษจากสถานประกอบการ 8) การควบคุมการเผาในที่โล่ง 3.2 แผนการจัดหาระบบจัดการอากาศและเสียง 3.3 แผนการติดตามตรวจสอบ 1) การติดตามตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษ อากาศและเสียง อุตสาหกรรม เกษตรกรรม ยานพาหนะ บรรยากาศ ฯลฯ 3.4 แผนการบังคับใช้กฎหมาย 1) ระเบียบการควบคุมมลพิษทางอากาศและเสียง													

มาตรการ/แผนงาน/โครงการ	ปีงบประมาณ (บาท)				วงเงิน รวม (บาท)	หน่วยงาน รับผิดชอบ	แหล่งเงินงบประมาณ (บาท)				ลักษณะโครงการ		ตัวชี้วัด ความสำเร็จ
	2551	2552	2553	2554			งปม. แผ่นดิน	งปม. อปท.	งปม. จังหวัด	งปม. อื่น ๆ	ต่อเนื่อง	ใหม่	
4. มาตรการด้านการจัดการพื้นที่สีเขียว 4.1 แผนการควบคุมมลพิษ 1) การสร้างจิตสำนึก/การมีส่วนร่วม 2) อนุรักษ์ประชาสัมพันธ์ 3) การเพิ่มศักยภาพบุคลากร 4) การจัดทำระบบฐานข้อมูล 5) การบริหารจัดการพื้นที่สีเขียว 4.2 แผนการจัดหาระบบจัดการพื้นที่สีเขียว 4.3 แผนการติดตามตรวจสอบ 1) การติดตามประเมินผลพื้นที่สีเขียว 4.4 แผนการบังคับใช้กฎหมาย 1) ระเบียบการเพิ่มพื้นที่สีเขียว													
5) มาตรการด้านอื่น ๆ													

หมายเหตุ งปม. แผ่นดิน = งบประมาณแผ่นดินผ่านคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 งปม. อปท. = งบประมาณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 งปม. จังหวัด = งบประมาณจังหวัด
 งปม. อื่นๆ = งบประมาณนอกเหนือจาก 3 แหล่งข้างต้น (โปรดระบุ)

แบบฟอร์ม สรุปหน้าบ แผนงาน / โครงการ / กิจกรรม
ภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ปีงบประมาณ พ.ศ.

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	หลักการและเหตุผล	ลักษณะของโครงการ	งบประมาณและแหล่งงบประมาณ	หน่วยดำเนินการ	ดัชนีชี้วัดผลสำเร็จ
1. มาตรการด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน 1.1 แผนงาน 1.1.1 โครงการ 1) กิจกรรม					
2. มาตรการด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน 2.1 แผนงาน 2.1.1 โครงการ 1) กิจกรรม					
3. มาตรการด้านการจัดการมลพิษทางอากาศและเสียง 3.1 แผนงาน 3.1.1 โครงการ 1) กิจกรรม					
4. มาตรการด้านการจัดการพื้นที่สีเขียว 4.1 แผนงาน 4.1.1 โครงการ 1) กิจกรรม					
5. มาตรการด้านอื่นๆ 5.1 แผนงาน 5.1.1 โครงการ 1) กิจกรรม					
รวม					

แบบฟอร์มเสนอโครงการ

จังหวัด

แผนงาน

ชื่อโครงการ

หน่วยงานดำเนินการ

1. หลักการและเหตุผล
2. วัตถุประสงค์
3. สถานที่ดำเนินโครงการ
4. ระยะเวลาดำเนินโครงการ
5. กิจกรรมและเป้าหมายของโครงการ
6. รายละเอียดอื่น ๆ

6.1 โครงการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดมูลฝอย ให้ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดหาที่ดิน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และการจัดเก็บภาษีอากรและค่าบริการ เพื่อดำเนินการ รวมทั้ง การตรวจสอบควบคุมการปล่อยน้ำเสียและของเสีย

6.2 สำหรับโครงการประเภทอื่นๆ ให้ระบุวิธีการดำเนินงานทั่วไป

6.3 โครงการเกี่ยวกับการก่อสร้างจะต้องมีแบบแปลนรายละเอียด และประมาณราคาโครงการ พร้อมแผนผังสถานที่ดำเนินการโครงการ

7. ประมาณการค่าใช้จ่ายตลอดโครงการ

ปีงบประมาณ	งบประมาณแผ่นดิน	งบสมทบของท้องถิ่น	กองทุนสิ่งแวดล้อม	งบจากแหล่งอื่น ๆ	รวม
รวม					

8. รายละเอียดงบประมาณรายจ่ายของโครงการ

รายการเงินงบประมาณ	งบประมาณที่ขอตั้ง
ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและวัสดุ สาธารณูปโภค ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง เงินอุดหนุน รายจ่ายอื่นๆ	
รวม	

9. การบริหารโครงการ

ควรระบุรูปแบบของหน่วยงานที่จะเข้าดำเนินการโครงการ โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของงานให้สอดคล้องกับผู้รับผิดชอบ

10. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 10.1 จำนวนประชาชนที่ได้รับประโยชน์คน
- 10.2 จำนวนครัวเรือนที่ได้รับประโยชน์ครัวเรือน
- 10.3 ผลประโยชน์ส่วนรวมที่เกิดขึ้น ได้แก่

ส่วนที่ 5

ข้อมูลประกอบการจัดทำ แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

5.1 พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำ แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

มาตรา 35 ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จัดทำแผนปฏิบัติการ เรียกว่า “แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม” เพื่อปฏิบัติตามนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งกำหนดตามมาตรา(1) 13

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติตามวรรคหนึ่ง ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมและเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปโดยบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด ให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนงานหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม นั้น

มาตรา 36 แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 35 อาจจัดทำเป็นแผนระยะสั้น ระยะกลาง หรือระยะยาวได้ตามความเหมาะสม และควรจะต้องประกอบด้วยแผนงานและแนวทางการดำเนินงาน ในเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) การจัดการคุณภาพอากาศ น้ำ และคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องอื่นๆ
- (2) การควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด
- (3) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม
- (4) การประมาณการเงินงบประมาณแผ่นดินและกองทุนที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงาน

ตามแผน

(5) การจัดองค์กรและระเบียบการบริหารงาน เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและระหว่างส่วนราชการกับเอกชน รวมทั้ง การกำหนดอัตราค่าจ้างพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามแผน

(6) การตรากฎหมายและออกกฎข้อบังคับ ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ คำสั่ง และประกาศที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามแผน

(7) การตรวจสอบ ติดตาม และวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อประโยชน์ในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 37 เมื่อได้การประกาศใช้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในท้องที่เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 43 หรือเขตควบคุมมลพิษตามมาตรา 59 มีหน้าที่จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในจังหวัด เสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้แจ้งให้จังหวัดจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในจังหวัด แต่ถ้ามิเหตุอันควร คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอาจขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไปได้อีกตามความเหมาะสม

การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในจังหวัดสำหรับเขตควบคุมมลพิษ ตามมาตรา 59 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นจัดทำขึ้นตามมาตรา 60 มารวมเป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในจังหวัดด้วย

ในกรณีที่จังหวัดใดไม่อยู่ในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 43 หรือเขตควบคุมมลพิษ ตามมาตรา 59 แต่ประสงค์จะดำเนินการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเขตจังหวัดของตน ผู้ว่าราชการจังหวัดของจังหวัดนั้น อาจจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในจังหวัดให้ สอดคล้องกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ก็ได้

มาตรา 38 แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในจังหวัด ที่จะเสนอต่อคณะกรรมการ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จะต้องเป็นแผนปฏิบัติการที่เสนอระบบการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามแนวทางที่ กำหนดไว้ในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงสภาพความรุนแรงของปัญหาและเงื่อนไขต่างๆ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของจังหวัดนั้น และควรจะต้องมีสาระสำคัญในเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) แผนการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด
- (2) แผนการจัดหาและให้ได้มาซึ่งที่ดิน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และเครื่องใช้ที่จำเป็น สำหรับการก่อสร้าง ติดตั้ง ปรับปรุง ดัดแปลง ซ่อมแซม บำรุงรักษาและดำเนินการระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือระบบกำจัดของเสียรวมของส่วนราชการหรือราชการส่วนท้องถิ่น
- (3) แผนการจัดเก็บภาษีอากรและค่าบริการเพื่อการดำเนินการ และบำรุงรักษาระบบ บำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบการกำจัดของเสียรวมตาม (2)
- (4) แผนการตรวจสอบ ติดตาม และควบคุมการปล่อยทิ้งน้ำเสียและของเสียอย่างอื่นจาก แหล่งกำเนิดมลพิษ
- (5) แผนการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการละเมิดและฝ่าฝืนกฎหมาย เกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ การอนุรักษ์ธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

มาตรา 39 แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในจังหวัดที่ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในลำดับแรก จะต้องเสนอประมาณการเงินงบประมาณแผ่นดินและ เงินกองทุน สำหรับการก่อสร้างหรือดำเนินการเพื่อให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวม ตามมาตรา 38 (2) ด้วย ในกรณีที่จังหวัดใดยังไม่พร้อมที่จะดำเนินการเพื่อให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือระบบกำจัดของเสียรวม อาจเสนอแผนการส่งเสริมให้เอกชนลงทุนก่อสร้างและดำเนินการระบบบำบัด น้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสีย เพื่อให้บริการในเขตจังหวัดนั้นแทน

การจัดทำแผนปฏิบัติการตามวรรคหนึ่งจะต้องมีแบบแปลนรายการละเอียดและประมาณการราคาของโครงการก่อสร้าง ติดตั้ง ปรับปรุง ดัดแปลง ซ่อมแซม บำรุงรักษา รวมทั้งกระบวนการและวิธีดำเนินการระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบการกำจัดของเสียรวมที่เสนอขอจัดสรรเงินงบประมาณหรือเงินกองทุนดังกล่าวประกอบคำขอด้วย

เพื่อประโยชน์ในการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ซึ่งจะต้องมีคำขอจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ในการรวบรวมและวิเคราะห์แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในจังหวัด เพื่อเสนอขอตั้งเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปีของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมไว้เพื่อการนี้โดยเฉพาะ

มาตรา 40 ในกรณีที่มีการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะต้องดำเนินการในพื้นที่ที่คาบเกี่ยวกันระหว่างพื้นที่ของสองจังหวัดขึ้นไป เนื่องจากลักษณะทางภูมิศาสตร์หรือระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติของพื้นที่นั้น หรือเพื่อประโยชน์ในการจัดการอย่างเป็นระบบตามหลักการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกต้องเหมาะสม ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการตามมาตรา 37

มาตรา 41 ในกรณีที่จังหวัดใดซึ่งมีหน้าที่จะต้องจัดทำแผนปฏิบัติการตามมาตรา 37 ไม่จัดทำหรือไม่สามารถจัดทำหรือจัดทำเสนอแล้วไม่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณาสภาพปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของจังหวัดนั้นว่ามีความรุนแรงถึงขนาดที่จำเป็นจะต้องเสนอนายกรัฐมนตรี เพื่อออกคำสั่งให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้จัดทำแผนปฏิบัติการสำหรับจังหวัดนั้นแทน

มาตรา 60 เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดตามมาตรา 37 ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นในท้องที่ที่ได้รับการประกาศกำหนดให้เป็นเขตควบคุมมลพิษ ตามมาตรา 59 จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษนั้นเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อรวมไว้ในแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- (1) ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีอยู่ในเขตควบคุมมลพิษนั้น
- (2) จัดทำบัญชีรายละเอียดแสดงจำนวน ประเภท และขนาดของแหล่งกำเนิดมลพิษที่ได้

ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลตาม (1)

(3) ทำการศึกษา วิเคราะห์ และประเมินสถานภาพมลพิษ รวมทั้งขอบเขตความรุนแรงของสภาพปัญหาและผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อกำหนดมาตรการที่เหมาะสมและจำเป็นสำหรับการลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษนั้น

5.2 (ร่าง) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554 (บทสรุปสำหรับผู้บริหาร)

1. หลักการและเหตุผล

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550 - 2554 เป็นแผนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 35 - 36 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เพื่อให้เกิดการแปลงนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540 - 2559 ไปสู่การปฏิบัติ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบในการแปลงไปสู่แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับภาค และแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ตลอดจนเป็นแนวทางการปฏิบัติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

การจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550 - 2554 นอกจากใช้กรอบและทิศทางการพัฒนาในมิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิด (Framework) และประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues) แล้วยังได้นำนโยบายระดับชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548-2551 และยุทธศาสตร์กระทรวงด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาประกอบการยกร่างแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550 - 2554 เพื่อให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับกรอบและทิศทางการพัฒนาของประเทศ รวมทั้งยังคงยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต่อเนื่องจากกรอบแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545 - 2549 โดยในกระบวนการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550 - 2554 มีจุดเด่นที่สำคัญคือ ยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้กระบวนการยกร่างแผนฯ ที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ ในทุกขั้นตอน และให้ทุกภาคส่วนและทุกภาคของประเทศแสดงความคิดเห็นในเวทีสิ่งแวดล้อมที่จัดขึ้นตามประเด็นสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ จำนวน 42 ครั้ง การประชุมสัมมนาแสดงความคิดเห็นระดับพื้นที่ในระดับกลุ่มจังหวัดทั้ง 19 กลุ่ม การสัมมนาระดับภูมิภาค 4 ภูมิภาค และการสัมมนาระดับชาติ 2 ครั้ง รวมจำนวนผู้เข้าร่วมทั้งสิ้นประมาณ 5,500 คน ตลอดจนมีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้สาธารณชนรับทราบผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Website) เพื่อให้ร่วมเสนอความคิดเห็น ทั้งนี้ เพื่อนำผลความคิดเห็นจากกระบวนการมีส่วนร่วมในระดับต่างๆ มาศึกษาวิเคราะห์เชิงลึกร่วมกับทุกภาคีการพัฒนาต่างๆ เพื่อให้ได้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550 - 2554 ที่เป็นนโยบายสาธารณะ และสามารถถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมต่อไป

2. กรอบแนวคิด

แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะ 5 ปีนี้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่เน้นความสมดุล ความพอประมาณ และความมีเหตุผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเป็นไปตามกรอบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งเน้นเรื่อง การสร้างสังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน บนรากฐานการพัฒนาของความสมดุลใน 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยยังคงให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต่อเนื่องจากกรอบแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545-2549 และใช้แนวทางการจัดการแบบบูรณาการที่สอดคล้องตามระบบนิเวศ (Ecological Approach) ของแต่ละพื้นที่ รวมทั้งผสมผสานการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

3. วิสัยทัศน์

“ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้ค่า รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้แก่สังคม”

4. พันธกิจ

สงวน อนุรักษ์ ปันฟู และใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรู้ค่า โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและทุกภาคี และบูรณาการการทำงานเชิงพื้นที่ ตลอดจนเฝ้าระวังและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตนเอง

5. วัตถุประสงค์

5.1 สร้างความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กับการสงวนอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม สอดคล้องกับความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ เพื่อการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

5.2 เพิ่มขีดความสามารถของทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานในส่วนภูมิภาค ท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน ธุรกิจเอกชน ชุมชน และประชาชน ให้มีบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

6. เป้าหมาย

6.1 รักษาฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณสมบัติทางระบบนิเวศ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน โดย

- 1) อนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ (ป่าบกและป่าชายเลน) ไม่ให้ลดลง และควรเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 0.5 ใน 5 ปี
- 2) ป้องกันและลดอัตราการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะด้านการคุ้มครองสัตว์ป่า และการป้องกันการค้าสัตว์ป่าที่ผิดกฎหมาย รวมทั้งมีศูนย์ข้อมูลระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
- 3) แก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินให้เกษตรกรยากจนไม่น้อยกว่า 700,000 ราย และฟื้นฟูคุณภาพดินในพื้นที่เกษตรกรรมเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 2 ต่อปี
- 4) มีการจัดการทรัพยากรน้ำในเชิงบูรณาการแบบเป็นระบบลุ่มน้ำใน 25 ลุ่มน้ำ โดยเน้นการจัดการด้านอุปสงค์เป็นสำคัญ รวมทั้งทำให้ทุกหมู่บ้านมีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพเหมาะสมสำหรับการอุปโภคและบริโภค
- 5) มีการจัดการป้องกันและบรรเทาภัยในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ พื้นที่เสี่ยงภัยหรือธรณีพิบัติภัย
- 6) มีการจัดการทรัพยากรประมง และทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้มีความสมบูรณ์ขึ้นในทุกจังหวัดชายทะเล

6.2 รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดย

- (1) รักษาคุณภาพน้ำของแหล่งน้ำผิวดินอย่างน้อยร้อยละ 85 และแหล่งน้ำทะเลชายฝั่งอย่างน้อยร้อยละ 97 ให้อยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไป
- (2) รักษาคุณภาพอากาศให้มีดัชนีคุณภาพอากาศรายวันอยู่ในเกณฑ์ดีถึงปานกลางไม่น้อยกว่าร้อยละ 90
- (3) ลดอัตราการเกิดขยะมูลฝอยชุมชนโดยเฉลี่ยให้ไม่เกิน 1 กิโลกรัม/คน/วัน มีการนำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 และมีการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างถูกสุขลักษณะไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ของปริมาณขยะชุมชนที่เกิดขึ้น
- (4) ของเสียอันตรายชุมชนที่เกิดขึ้นทั้งหมดทั่วประเทศได้รับการคัดแยกเพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 มีศูนย์จัดการของเสียอันตรายชุมชนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการในภูมิภาคอย่างน้อยภูมิภาคละ 1 แห่ง และมีการจัดการกากของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 95 ของปริมาณกากของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นทั้งหมด

- (5) การใช้สารเคมีอันตรายที่มีความเสี่ยงสูงในภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรมลดลงไม่น้อยกว่า 500 ชนิด
- (6) มีการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชนตามเกณฑ์เมืองน่าอยู่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป้าหมาย
- (7) จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม มีการป้องกันพื้นที่และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของกลุ่มเป้าหมาย

6.3 ปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของประเทศ ภายใต้กรอบการดำเนินการตามพันธกรณี และข้อตกลงระหว่างประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- a. เมืองศูนย์กลางที่ทำหน้าที่ดูแลตรวจสอบการดำเนินงาน ภายใต้ความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- b. มีกฎหมายด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ และกฎหมายการเข้าถึง และการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรชีวภาพ

7. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในช่วงระยะ 5 ปี ข้างหน้า จะสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยผ่านกระบวนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ นั้นมีปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors) ดังนี้

1) ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกระบวนทัศน์และการดำรงชีวิตของประชาชน ให้ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทาง ควบคู่ไปกับการสร้างความตระหนักและความรับผิดชอบในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนทุกระดับ และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ามากที่สุด

2) ผลักดันให้การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ขยะติดเชื้อ และขยะอันตรายชุมชนแบบครบวงจร เป็นวาระแห่งชาติ โดยให้มีการจัดทำแผนงาน งบประมาณเชิงบูรณาการต่อเนื่องในระยะ 5 ปี เพื่อให้การจัดการในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อร่วมกันดำเนินการให้ครอบคลุมทั้งในด้านการวางระบบโครงสร้างพื้นฐานและการบริหารจัดการ โดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ กฎหมาย และสังคมร่วมกัน

3) เพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ และการแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรค โดยในการจัดสรรเงินอุดหนุนให้กับท้องถิ่นควรมีการกำหนดสัดส่วนงบประมาณขั้นต่ำเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และให้มีการจัดทำรายงานตัวชี้วัดสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดและท้องถิ่น

4) **สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและเครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดยมีการสื่อสารด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Communication) ที่ใช้ องค์ความรู้ และ ข้อมูล ที่ ถูกต้อง เป็น แกนหลัก รวมทั้ง มีการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกัน และมีการจัดการความรู้ที่เป็นระบบ (Knowledge Management) นอกจากนี้ ยังต้องสร้างฐานพลังประชาชน (Empowerment) ให้ชุมชนในพื้นที่และเครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นภูมิคุ้มกันที่สำคัญในการป้องกัน เฝ้าระวัง และติดตามตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตน

5) **ลดผลกระทบอันเนื่องมาจากข้อขัดแย้งเชิงนโยบายของรัฐ** โดยเฉพาะนโยบายการพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การส่งเสริมการปลูกพืชเชิงเดี่ยวในเชิงพาณิชย์ การปลูกยางพาราในพื้นที่ป่า การจัดสรรที่ดินทำกินให้กับประชาชน การส่งเสริมการค้า และการลงทุนจากต่างประเทศ เป็นต้น ดังนั้น จึงควรมีการวิเคราะห์ประเมินผลกระทบของนโยบาย ผลได้ ผลเสียที่เป็นภาพรวมของประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8. หลักการจัดการ กลยุทธ์ และแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในระยะ 5 ปีข้างหน้า ที่จะใช้เป็นกรอบชี้แนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการจัดการ มีหลักการจัดการ กลยุทธ์ เครื่องมือในการขับเคลื่อน และแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรายสาขา ที่สำคัญ ดังนี้

8.1 หลักการจัดการ (Principle)

1) **“ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” (Polluters Pay Principle : PPP)** เป็นหลักการของความรับผิดชอบที่ให้ผู้ก่อมลพิษไม่ผลักภาระในการกำจัดมลพิษที่เกิดจากกิจกรรมของตนไปสู่สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยจะเน้นการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และผลักดันให้มีการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาช่วยสนับสนุนการจัดการให้มากขึ้น

2) **“ความเป็นหุ้นส่วนของรัฐ-เอกชน” (Public-Private Partnership)** เป็นหลักการที่ใช้สร้างการร่วมรับผิดชอบ และควรนำมาใช้ควบคู่กับหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายเพื่อส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาลงทุนและมีบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

3) **“การระวังไว้ก่อน” (Precautionary Principle)** เป็นหลักการจัดการเชิงรุกที่เน้นในหลักการป้องกันผลกระทบล่วงหน้า มีการสร้างระบบภูมิคุ้มกันให้กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีระบบนิเวศที่เปราะบาง โดยให้มีการคุ้มครอง รวมทั้งมีการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment : SEA) ในขั้นการกำหนดนโยบาย ตลอดจนมีการ

สร้างเครื่องมือและพัฒนากลไกการวางแผนในเชิงป้องกันในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสารอันตรายที่อาจรั่วไหลลงสู่สิ่งแวดล้อม

4) “การเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ” (Public Disclosure) เป็นหลักการที่ใช้กระบวนการทางสังคมมาสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วม โดยให้ประชาชนและเอกชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล เฝ้าระวังและติดตามตรวจสอบผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างแรงกดดันทางสังคมให้กับผู้ที่สร้างความเสื่อมโทรมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5) “ผู้ได้รับผลประโยชน์เป็นผู้จ่าย” (Beneficiaries Pay Principle) เป็นหลักการที่ต้องนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้นในอนาคต มีการนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้เพื่อช่วยสนับสนุนในการสร้างความเป็นธรรมให้กับผู้เสียประโยชน์ เพื่อลดความขัดแย้งทางสังคมอันเกิดจากการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์และทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์ร่วมกัน

โดยสรุป หลักการทั้ง 5 ดังกล่าวข้างต้น เป็นการสร้างสมดุลของการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เชื่อมโยงทุกมิติอย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน ทั้งมิติของความเป็นธรรมในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ มิติของประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการใช้ประโยชน์ และมิติของการรักษาระบบนิเวศและคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยในกระบวนการทำงานให้ยึดการมีส่วนร่วมของประชาชน และคำนึงถึงผลได้ของประชาชนโดยรวมและประเทศชาติเป็นหัวใจหลัก

8.2 กลยุทธ์หลักและเครื่องมือในการขับเคลื่อนกลยุทธ์

1) กลยุทธ์หลัก แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554 ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์หลัก คือ

- กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างภูมิปัญญาร่วมของภาคีต่างๆ เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- กลยุทธ์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทุกภาคี
- กลยุทธ์ที่ 3 การขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเชิงรุก
- กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างเป็นธรรม เพื่อลดความยากจน
- กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน
- กลยุทธ์ที่ 6 กำกับ ดูแล และฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุลและยั่งยืน

2) **เครื่องมือในการขับเคลื่อนกลยุทธ์** ทั้ง 6 กลยุทธ์หลักนี้ มีเครื่องมือที่ใช้ในการบริหารจัดการที่ควรนำมาใช้ร่วมกันโดยแบ่งได้ 4 กลุ่มหลัก ดังนี้

2.1) เครื่องมือกำกับควบคุม ได้แก่ กฎหมาย ระเบียบ มาตรฐาน เทศบัญญัติ และข้อบังคับท้องถิ่น

2.2) เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ ภาษี ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ ค่าภาคหลวง การประกันความรับผิดชอบ ตลาดซื้อขายสิทธิในการใช้ประโยชน์ ระบบการมัดจำ-ค้ำเงิน และมาตรการการเงินการคลัง

2.3) เครื่องมือทางสังคม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ การสร้างแรงกดดันทางสังคม การสร้างความตระหนัก การให้รางวัล และการยกย่องเชิดชู

2.4) เครื่องมือสนับสนุน ได้แก่ การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ การจัดการองค์ความรู้ การสร้างช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งการปรับโครงสร้างองค์กร การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย

8.3 แนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรายสาขา

1) **ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า** หยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่า เร่งรัดฟื้นฟูสภาพพื้นที่ป่าที่เสื่อมโทรม แก้ไขปัญหาการซ้อนทับกันระหว่างพื้นที่ป่าอนุรักษ์และพื้นที่ทำกินของราษฎร ปรับปรุงกฎหมาย รวมทั้งปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการทำงานของรัฐใหม่ โดยให้ประชาชน ชุมชนและเอกชนมีบทบาทมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านการปลูกป่าและการเฝ้าระวังการบุกรุกทำลายป่า

2) **ความหลากหลายทางชีวภาพ** เร่งรัดการจัดทำฐานข้อมูล รวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนางค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพเชิงพาณิชย์ ค้ำครองแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติมิให้ถูกทำลายไป ออกกฎหมายและระเบียบในเรื่องการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ ตลอดจนในเรื่องของความปลอดภัยทางชีวภาพ

3) **ทรัพยากรดินและที่ดิน** เร่งรัดการจัดทำระบบข้อมูลที่ดินให้ถูกต้องสมบูรณ์ ทั้งที่ดินของรัฐและเอกชน จัดทำนโยบายด้านการกระจายการถือครองที่ดินให้เป็นรูปธรรม ซึ่งรวมถึงการปรับปรุงกฎหมาย การใช้มาตรการทางภาษี และการจัดตั้งองค์กรกลาง นอกจากนี้ ควรมีการฟื้นฟูคุณภาพดิน โดยเร่งแก้ไขปัญหาทกทางกายภาพของดิน รวมทั้งให้ความรู้แก่เกษตรกรในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตรและลดการเผาซากตอซัง ตลอดจนป้องกันการแพร่กระจายของดินเค็ม

4) **ทรัพยากรธรณี และทรัพยากรพลังงาน** สร้างทางเลือกของการพัฒนาและวางแผนการใช้ทรัพยากรธรณีของประเทศในระยะยาว กำหนดมาตรการด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างรัฐและผู้ได้รับสัมปทานและการควบคุมการรั่วไหลของมลพิษโดยทันที สร้างกระบวนการป้องกันปัญหาและหลักประกันที่สามารถช่วยรองรับและเยียวยาปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเมื่อการทำเหมืองยุติลงแล้ว ส่วนด้านพลังงาน เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน รณรงค์ให้ผู้บริโภคใช้พลังงานอย่างรู้คุณค่า รวมทั้งเพิ่มการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้านพลังงานหมุนเวียนและพลังงานทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

5) **ทรัพยากรประมง และทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง** พื้นที่แหล่งทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้กลับสู่สภาพสมดุลทางธรรมชาติ วางระบบเตือนภัยล่วงหน้า ลดผลกระทบของการกัดเซาะชายฝั่ง กำหนดกติกาในด้านการจับสัตว์น้ำและการใช้เครื่องมือประมง และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งน้ำและชายฝั่ง

6) **ทรัพยากรน้ำ** วางแผนการจัดการลุ่มน้ำทั้งลุ่มน้ำหลักและลุ่มน้ำสาขาโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม และมีการพิจารณาถึงศักยภาพของปริมาณน้ำต้นทุนที่มีอยู่และการใช้น้ำผิวดินร่วมกับน้ำใต้ดินแบบผสมผสาน เน้นการจัดการด้านอุปสงค์ (Demand Side Management) สร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำอย่างคุ้มค่าให้กับประชาชน กำหนดผังการใช้ประโยชน์พื้นที่โดยคำนึงถึงการจัดการน้ำเสียและพื้นที่ที่น้ำท่วมถึง (Floodplain) ตลอดจนวางแผนการแก้ไขปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งในระยะยาวอย่างเป็นระบบ จัดทำกติกาในการจัดสรรน้ำอย่างเป็นธรรม รับรองสิทธิของชุมชน เเร่งรัดการออกกฎหมายทรัพยากรน้ำ และเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการ

7) **การจัดการมลพิษ** เน้นการป้องกันมลพิษ ณ แหล่งกำเนิดมลพิษ เพิ่มศักยภาพให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและกระบวนการผลิตที่สะอาด (Cleaner Production) ตลอดจนกระบวนการ นอกจากนี้ ให้ความสำคัญต่อการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนแบบครบวงจร โดยให้มีการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการ (Clustering) มีการจัดการขยะติดเชื้อและขยะอันตรายชุมชนอย่างถูกวิธี และให้นำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการจัดการมลพิษและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น และให้รัฐเป็นผู้นำในการใช้สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

8) **การจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง** ให้ความสำคัญต่อการวางผังเมือง เพิ่มพื้นที่สีเขียวในชุมชน สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและเครือข่ายเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม และการระดมทุนระดับท้องถิ่น

9) **พันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** เร่งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการเจรจาภายใต้อนุสัญญาฉบับต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และนักวิชาการที่มีความรู้ มีโอกาสเข้าร่วมให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการดำเนินงานตามพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศให้มากขึ้น

8.4 มาตรการและแนวทางการปฏิบัติ ภายใต้ 6 กลยุทธ์หลัก ตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554 มีมาตรการที่สำคัญดังนี้

1) **กลยุทธ์ที่ 1** มาตรการที่สำคัญเช่น การส่งเสริมให้ประชาชนและภาคีที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการ การสื่อสารด้านสิ่งแวดล้อมอย่างทั่วถึงเพื่อสร้างองค์ความรู้ร่วมกันระหว่างองค์กรของรัฐและภาคีอื่นๆ และเพื่อการถ่ายทอดภูมิปัญญา การสร้างกระแสนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมโดยให้ความรู้ที่เน้นผลกระทบต่อสุขภาพต่อการดำรงชีพและเป็นฐานประกอบอาชีพอย่างยั่งยืน การสร้างฐานพลังประชาชนและเครือข่ายเฝ้าระวังและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ และการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ

- 2) **กลยุทธ์ที่ 2** มาตรการที่สำคัญ เช่น การสร้างฐานข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อยกระดับความสามารถในการจัดการและขีดความสามารถของบุคลากรภาครัฐ การปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย ลดความซ้ำซ้อน และการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ
- 3) **กลยุทธ์ที่ 3** มาตรการที่สำคัญ เช่น การเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) การสนับสนุนให้มีการบังคับใช้กฎหมาย และการส่งเสริมการลงทุนร่วมกัน และการจัดการร่วมกัน
- 4) **กลยุทธ์ที่ 4** มาตรการที่สำคัญ เช่น การจัดการที่สมประโยชน์ (Win-Win) การเสริมพลังประชาชน (Empowerment) และหลักการผู้ได้รับผลประโยชน์เป็นผู้จ่าย
- 5) **กลยุทธ์ที่ 5** มาตรการที่สำคัญ เช่น กำหนดเป้าหมายของการผลิตที่สอดคล้องกับสมดุลธรรมชาติ และเพิ่มการวิจัยและพัฒนา (R&D)
- 6) **กลยุทธ์ที่ 6** มาตรการที่สำคัญ เช่น การกำกับ ดูแลให้เป็นไปตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย หลักผู้รับผลประโยชน์เป็นผู้จ่าย และมาตรการทางสังคม เช่น การเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ การจัดทำรายงานด้านสิ่งแวดล้อม

9. การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554 จะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถเกิดผลสัมฤทธิ์ของแผนฯ ตามตัวชี้วัดและเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จำเป็นที่จะต้องมีการกลไกและกระบวนการประสานเพื่อการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ดังนี้

9.1 สร้างความเข้าใจในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554 และสนับสนุนบทบาทภาคีในระดับต่าง ๆ ได้แก่

1) **ระดับส่วนกลาง** หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงศึกษาธิการ ฯลฯ เพื่อให้มีการทำงานแบบบูรณาการโดยนำแผนฯ ไปกำหนดเป็นกรอบแผนของหน่วยงาน และจัดทำแผนปฏิบัติราชการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการนำแผนฯ ไปแปลงสู่การปฏิบัติเช่นกัน

2) **ระดับภาค** ได้แก่ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค (สสภ.) โดยให้นำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554 ไปเป็นกรอบในการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับภาค โดยให้ความสำคัญกับประเด็นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเชิงของระบบนิเวศและที่มีพื้นที่คาบเกี่ยวหลายจังหวัด เช่น การจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำ ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ การอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่ป่าไม้ และการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง

3) **ระดับจังหวัด** ได้แก่ ผู้บริหารของจังหวัด ตั้งแต่ระดับรองผู้ว่าราชการจังหวัดขึ้นไป และให้ความสำคัญต่อจังหวัดที่มีการประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม และพื้นที่ที่กำหนดเป็นเขตควบคุมมลพิษ เพื่อให้มีการนำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554 ไปแปลงเป็นแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ต่อ

4) **ระดับท้องถิ่น** ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ชุมชนและเอกชน ให้มีการนำมาตรการและแนวทางปฏิบัติที่กำหนดไว้ในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554 ไปพิจารณาปรับใช้ตามความเหมาะสมของสภาพปัญหาและพื้นที่โดยจะต้องมีการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของแต่ละพื้นที่ก่อนและกำหนดเป็นโครงการและกิจกรรม เพื่อบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติราชการของหน่วยงาน

9.2 เสริมสร้างศักยภาพให้แก่หน่วยงานในพื้นที่ โดย

1) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย สม. ดำเนินการจัดฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการจัดทำแผนของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค (สสภ.) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (ทสจ.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถในการแปลงแผนฯ และมีความพร้อมในการจัดเตรียมและวิเคราะห์โครงการได้

2) จังหวัดสนับสนุนให้สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน โครงการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดและได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ รวมทั้งการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 37 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

3) จังหวัดและท้องถิ่นมีการจัดทำรายงานตัวชี้วัดสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของจังหวัดและท้องถิ่น เพื่อรายงานต่อรัฐบาลและใช้ประกอบการขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณของจังหวัดและท้องถิ่นในแต่ละปี

9.3 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำบทบาทในการขับเคลื่อนการดำเนินงานและการติดตามประเมินผล เพื่อให้กระบวนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) สนับสนุนทุกภาคส่วนให้มีการดำเนินงานที่ตอบสนองต่อเป้าหมายของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550 – 2554 โดยเสริมสร้างศักยภาพผู้ที่มิบทบาทเกี่ยวข้อง และจัดทำคู่มือในการแปลงแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554 ไปสู่การปฏิบัติ

2) เผยแพร่ข้อมูลและสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ประชาชนรับทราบ และสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3) ศึกษาและประเมินผลกระทบของนโยบายรัฐบาล และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด/จังหวัด เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการอ้างอิง และใช้ในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติของจังหวัด สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด

4) สร้างระบบฐานข้อมูลสำหรับการติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามแผน โดยมีการประเมินผลตามเป้าหมายของแผนในระยะครึ่งแผนฯ และติดตามประเมินผลตัวชี้วัดรายการยุทธศาสตร์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรายสาขาทุกปี เพื่อรายงานความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

**ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
พ.ศ. ๒๕๔๘**

โดยที่เป็นการเห็นสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐและประชาชน รวมตลอดทั้งเป็นแนวทางในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการของรัฐอย่างกว้างขวาง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘”

ข้อ ๒. ระเบียบนี้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๓. ให้ยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. ๒๕๓๔

ข้อ ๔. ในระเบียบนี้

“โครงการของรัฐ” หมายความว่า การดำเนินโครงการของหน่วยงานของรัฐอันเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจหรือสังคม ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐหรือโดยวิธีการสัมปทานหรืออนุญาตให้บุคคลอื่นทำ ทั้งนี้ บรรดาที่มีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย วิถีชีวิต หรือส่วนได้เสียเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นใดของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ

“ผู้มีส่วนได้เสีย” หมายความว่า ผู้ซึ่งอาจได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหายโดยตรงจากการดำเนินงานตามโครงการของรัฐ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวง และให้หมายรวมถึงนายกรัฐมนตรีในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชาของสำนักนายกรัฐมนตรีและส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม ซึ่งไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง

ข้อ ๕. ก่อนเริ่มดำเนินการโครงการของรัฐ หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ ต้องจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลตามข้อ ๗ ให้ประชาชนทราบ และจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีตามข้อ ๙ ด้วยก็ได้

หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการของรัฐที่มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อประชาชนเป็นส่วนรวมต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีตามข้อ ๙ ก่อนเริ่มดำเนินการ

ข้อ ๖. ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐมิได้จัดให้มีความคิดเห็นของประชาชนก่อนเริ่มดำเนินการโครงการของรัฐตามข้อ ๕ วรคหนึ่ง เมื่อผู้มีส่วนได้เสียร้องขอ รัฐมนตรีสำหรับราชการส่วนกลางผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับราชการส่วนภูมิภาคหรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสำหรับราชการของกรุงเทพมหานคร จะสั่งหน่วยงานของรัฐได้รับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนได้ ในกรณีเช่นนั้นให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยเร็ว

ข้อ ๗. ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการของรัฐที่หน่วยงานของรัฐต้องเผยแพร่แก่ประชาชนอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

- (๑) เหตุผลความจำเป็น และวัตถุประสงค์ของโครงการ
- (๒) สำคัญของโครงการ
- (๓) ผู้ดำเนินการ
- (๔) สถานที่ที่จะดำเนินการ
- (๕) ขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินการ
- (๖) ผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการ
- (๗) ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชนที่อยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพอยู่ในสถานที่ที่จะดำเนินโครงการและพื้นที่ใกล้เคียง และประชาชนทั่วไป รวมทั้งมาตรการป้องกันแก้ไขหรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากผลกระทบดังกล่าว

(๘) ประเมินการค่าใช้จ่าย ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐจะเป็นผู้ดำเนินโครงการของรัฐเอง ให้ระบุที่มาของเงินที่จะนำมาใช้จ่ายในการดำเนินโครงการนั้นด้วย

ให้หน่วยงานของรัฐประกาศข้อมูลที่ต้องเผยแพร่แก่ประชาชนตามวรรคหนึ่งในระบบเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจัดให้มีขึ้นตามระเบียบนี้ด้วย

ข้อ ๘ ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หน่วยงานของรัฐต้องมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการของรัฐ และรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการนั้น รวมตลอดทั้งความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ประชาชนด้วย

หน่วยงานของรัฐจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไปพร้อมกับการเผยแพร่ข้อมูลแก่ประชาชนก็ได้

ข้อ ๙ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามข้อ ๘ อาจใช้วิธีการอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้

- (๑) การสำรวจความคิดเห็น ซึ่งอาจทำโดยวิธีดังต่อไปนี้
 - (ก) การสัมภาษณ์รายบุคคล
 - (ข) การเปิดให้แสดงความคิดเห็นทางไปรษณีย์ ทางโทรศัพท์หรือทางโทรสารทางระบบเครือข่ายสารสนเทศ หรือทางอื่นใด
 - (ค) การเปิดโอกาสให้ประชาชนมารับรู้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโครงการ
 - (ง) การสนทนากลุ่มย่อย
- (๒) การประชุมปรึกษาหารือ ซึ่งอาจทำได้โดยวิธีดังต่อไปนี้
 - (ก) การประชาพิจารณ์

- (ข) การอภิปรายสาธารณะ
- (ค) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร
- (ง) การประชุมเชิงปฏิบัติการ
- (จ) การประชุมระดับตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสีย
- (๓) วิธีอื่นที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนด

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในข้อ ๙ จะทำให้การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนบรรลุวัตถุประสงค์ตามข้อ ๘ หน่วยงานของรัฐจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีนั้นก็ได้แต่เมื่อดำเนินการแล้ว ให้แจ้งสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทราบด้วย

ข้อ ๑๑ ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หน่วยงานของรัฐต้องประกาศให้ประชาชนทราบถึงวิธีการรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลา สถานที่ ตลอดจนรายละเอียดอื่น ที่เพียงพอแก่การที่ประชาชนจะเข้าใจและสามารถแสดงความคิดเห็นได้

ประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้ปิดไว้โดยเปิดเผย ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานของรัฐ และสถานที่ที่จะดำเนินโครงการของรัฐนั้นเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าสิบวันก่อนเริ่มดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และให้ประกาศในระบบเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจัดให้มีขึ้นตามระเบียบนี้ด้วย

ข้อ ๑๒ เมื่อดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และประกาศให้ประชาชนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เสร็จสิ้นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ให้นำความในข้อ ๑๑ วรรคสอง มาบังคับแก่การประกาศตามข้อนี้โดยอนุโลม

ข้อ ๑๓ เมื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแล้วปรากฏว่าการดำเนินโครงการของรัฐโครงการใดอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนมากกว่าข้อมูลที่เผยแพร่แก่ประชาชนตามข้อ ๗ (๗) ถ้ายังมีความจำเป็นต้องดำเนินโครงการดังกล่าวต่อไป หน่วยงานของรัฐต้องกำหนดมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากผลกระทบดังกล่าวเพิ่มขึ้นตามความเหมาะสมก่อนเริ่มดำเนินโครงการของรัฐนั้นและประกาศให้ประชาชนทราบ

ให้นำความในข้อ ๑๑ วรรคสอง มาใช้บังคับแก่การประกาศตามข้อนี้โดยอนุโลม

ข้อ ๑๔ ระเบียบนี้ไม่ใช้บังคับแก่

(๑) โครงการของรัฐที่กฎหมายบัญญัติวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียไว้เป็นการเฉพาะ

(๒) โครงการของรัฐที่เริ่มดำเนินการไปแล้วก่อนวันที่ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ

ข้อ ๑๕ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่กำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุนช่วยเหลือ และแนะนำหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการตามระเบียบนี้ รวมทั้งให้มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำและเผยแพร่แนวทางการเผยแพร่ข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้หน่วยงานของรัฐทราบ โดยจะจัดให้มีการสัมมนาหรือฝึกอบรมเป็นครั้งคราวด้วยก็ได้

(๒) ศึกษาหรือวิจัยเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการให้ข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

(๓) จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการประกาศ รวบรวม และให้บริการข้อมูลที่เผยแพร่แก่ประชาชนและข้อมูลเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบนี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจะเชิญผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการให้ข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมาให้ข้อมูล ความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะด้วยก็ได้

ข้อ ๑๖ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘
พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร
นายกรัฐมนตรี

ส่วนที่ 6

การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ ในเขตควบคุมมลพิษ

คู่มือการจัดทำ แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ

กรมควบคุมมลพิษ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
มกราคม 2550

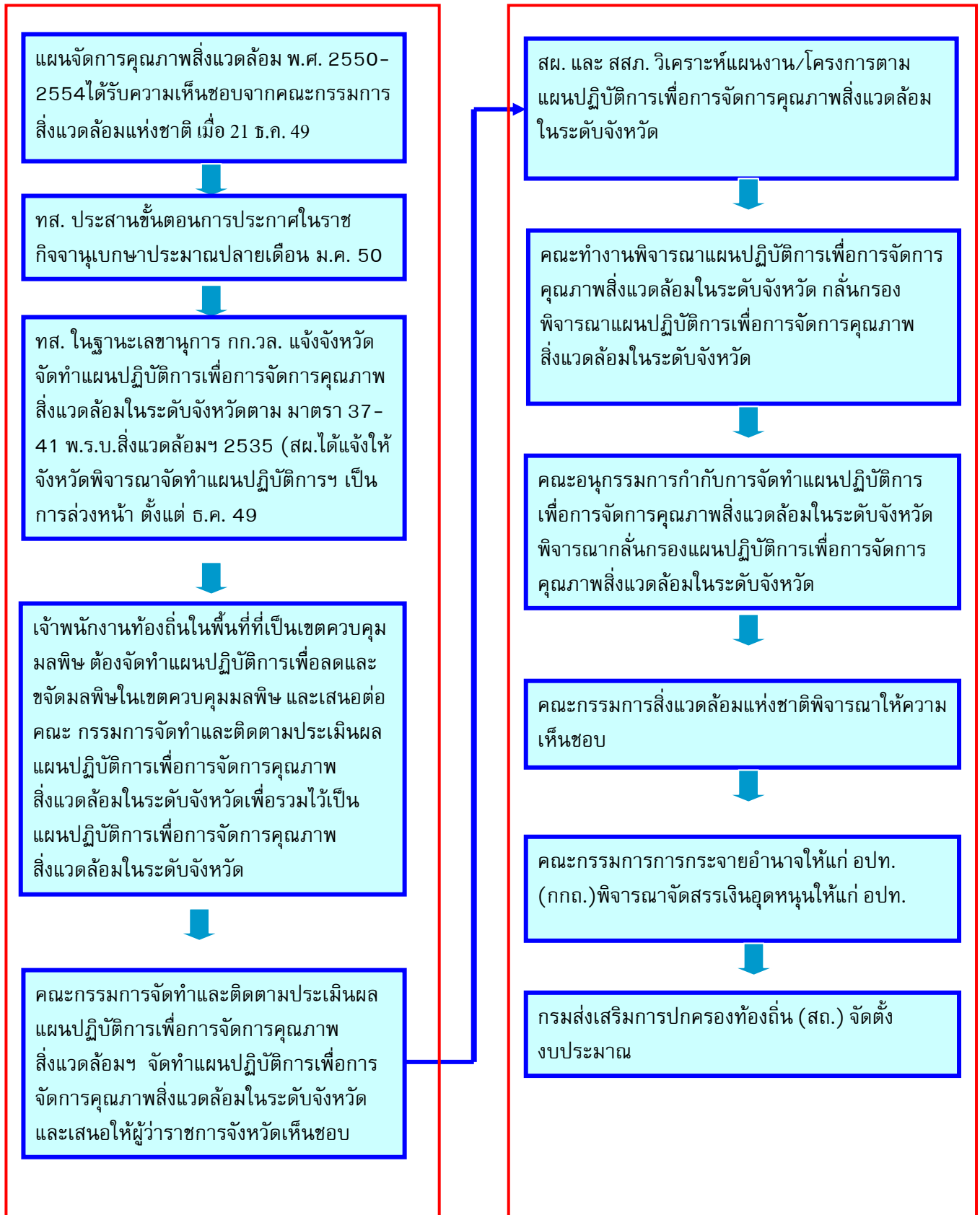
หากมีข้อสงสัยประการใดรายละเอียดเพิ่มเติมสอบถามได้ที่ กองแผนและประเมินผล กรมควบคุมมลพิษ โทร.0 2298 2498

กลุ่มวิเคราะห์และประสานแผนฯ สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. บทนำ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 59 ระบุว่าในกรณีที่ปรากฏว่าท้องที่ใดมีปัญหามลพิษซึ่งมีแนวโน้มที่จะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้ท้องที่นั้นเป็นเขตควบคุมมลพิษเพื่อดำเนินการควบคุม ลดและขจัดมลพิษได้ นอกจากนั้น มาตรา 37 และมาตรา 60 ของพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันระบุว่าเมื่อได้ประกาศใช้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในท้องที่เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมหรือเขตควบคุมมลพิษมีหน้าที่จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดเสนอขอความเห็นต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้แจ้งให้จังหวัดจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด สำหรับพื้นที่ที่ได้ประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษมารวมเป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดด้วย โดยในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการจัดทำเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดโดยให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษให้คำแนะนำและช่วยเหลือตามความจำเป็น

ในปัจจุบันแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554 ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแล้ว โดยได้กำหนดแนวทางการจัดการมลพิษ ให้เน้นการป้องกันมลพิษ ณ แหล่งกำเนิดมลพิษ การเพิ่มศักยภาพให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สร้างกระบวนการให้เกิดการสื่อสารด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Communication) การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและกระบวนการผลิตที่สะอาด (Cleaner Production) ตลอดจนกระบวนการ นอกจากนั้นยังให้ความสำคัญกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนแบบครบวงจร โดยให้มีการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการ (Clustering) มีการจัดการขยะอันตรายชุมชนอย่างถูกวิธี และให้นำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการจัดการมลพิษและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ ควรพิจารณาให้มีความสอดคล้องกับแนวทางตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้วย ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจแก่ผู้ว่าราชการจังหวัด เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษเพื่อรวมไว้ในแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด กรมควบคุมมลพิษจึงได้จัดทำคู่มือการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษขึ้น

2. ขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ

ในการดำเนินการเพื่อลดและขจัดมลพิษในท้องที่ใดก็ตาม จะต้องมีการรวบรวมข้อมูลแหล่งกำเนิดมลพิษและสภาพปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในท้องที่นั้นๆ

โดยกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ ควรประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1) การสำรวจเก็บข้อมูลของแหล่งกำเนิดมลพิษพร้อมจัดทำบัญชีรายละเอียดของแหล่งกำเนิด

การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง จำเป็นต้องมีข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่นั้นเสียก่อน เจ้าพนักงานท้องถิ่นจึงต้องรวบรวมข้อมูลสภาพทั่วไปของพื้นที่ ข้อมูลแหล่งกำเนิดมลพิษ สถานการณ์มลพิษ ผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการดำเนินการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานที่มีอยู่ เช่น ข้อมูลโรงงานอุตสาหกรรม สถานประกอบการต่างๆ ประชากร และนักท่องเที่ยว ข้อมูลเกี่ยวกับยานพาหนะและการจราจร ข้อมูลด้านสาธารณสุข เป็นต้น

2) การวิเคราะห์และประเมินสภาพปัญหามลพิษ

ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะและสาเหตุของปัญหา ทั้งทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และการบริหารจัดการ โดยพิจารณากลุ่มบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเหล่านั้น และแนวโน้มผลกระทบของปัญหาในระยะยาวและเนื่องจากงบประมาณสำหรับการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมมีอยู่จำกัด จึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ปัญหา เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อสามารถจัดลำดับความสำคัญของแต่ละปัญหา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาก็เพื่อให้เกิดการตระหนักถึงความรุนแรง และผลกระทบของแต่ละปัญหาที่มีต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม และสามารถตัดสินใจเลือกกลุ่มเป้าหมายที่จะดำเนินการแก้ไขได้อย่างชัดเจน

3) สรุปสถานการณ์ปัญหามลพิษ กำหนดพื้นที่ดำเนินการและแนวทางแก้ไขปัญหา

ภายหลังจากที่ได้ภาพรวมของสถานการณ์และปัญหาสิ่งแวดล้อมแล้ว ควรกำหนดแนวทางและยุทธวิธีในการจัดการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ระบุไว้ เนื้อหาของแนวทางควรแสดงถึงเงื่อนไข มาตรการ หรือปัจจัยสำคัญของการดำเนินการ เช่น บุคลากร งบประมาณ โครงสร้างการบริหาร เป็นต้น ซึ่งเงื่อนไขและมาตรการเหล่านั้นควรมีความชัดเจนเฉพาะเจาะจงและสามารถนำไปปฏิบัติได้

4) จัดทำแผนปฏิบัติการฯ

การจัดทำรายละเอียดของแผนปฏิบัติการฯ จะต้องกำหนดแผนงานในการลดและขจัดมลพิษด้านต่างๆ อย่างชัดเจน เช่น มลพิษทางน้ำ อากาศและเสียง ขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย เป็นต้น โดยองค์ประกอบหลักของแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษมีดังนี้ คือ

(1) สถานการณ์ภาวะมลพิษ

- ให้ระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่กำลังประสบอยู่ในพื้นที่นั้นๆ แต่ละประเภทให้ชัดเจน ทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยแสดงเป็นข้อมูลสถิติ หรือตัวเลขประกอบการบรรยายสภาพปัญหา

- ให้คาดการณ์และระบุแนวโน้มของผลกระทบอันเกิดจากปัญหาดังกล่าวเหล่านั้นว่าจะมีความรุนแรงในระดับใด หากมิได้รับการแก้ไขหรือจัดการ

- ให้ระบุการดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษและประเมินผลการดำเนินการ โดยหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนทั้งในอดีตที่ผ่านมาและปัจจุบัน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

(2) วัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผน

ควรระบุวัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติการให้ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติการมีวัตถุประสงค์เพื่อทำการสำรวจและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดน้ำเสียและของเสียอื่นๆ ที่มีอยู่ในเขตควบคุมมลพิษ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสงขลา เป็นต้น และกำหนดเป้าหมายของแผนโดยระบุกลวิธีในการดำเนินการปรับปรุงคุณภาพมาตรฐานให้มากขึ้น พร้อมกับระบุระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ต้องการปรับปรุงให้มีสภาพดีขึ้น เมื่อสิ้นสุดเวลาของแผน

(3) แผนงาน/โครงการหรือกิจกรรม

ควรจัดให้มีแผนงาน 5 ด้าน ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ได้แก่

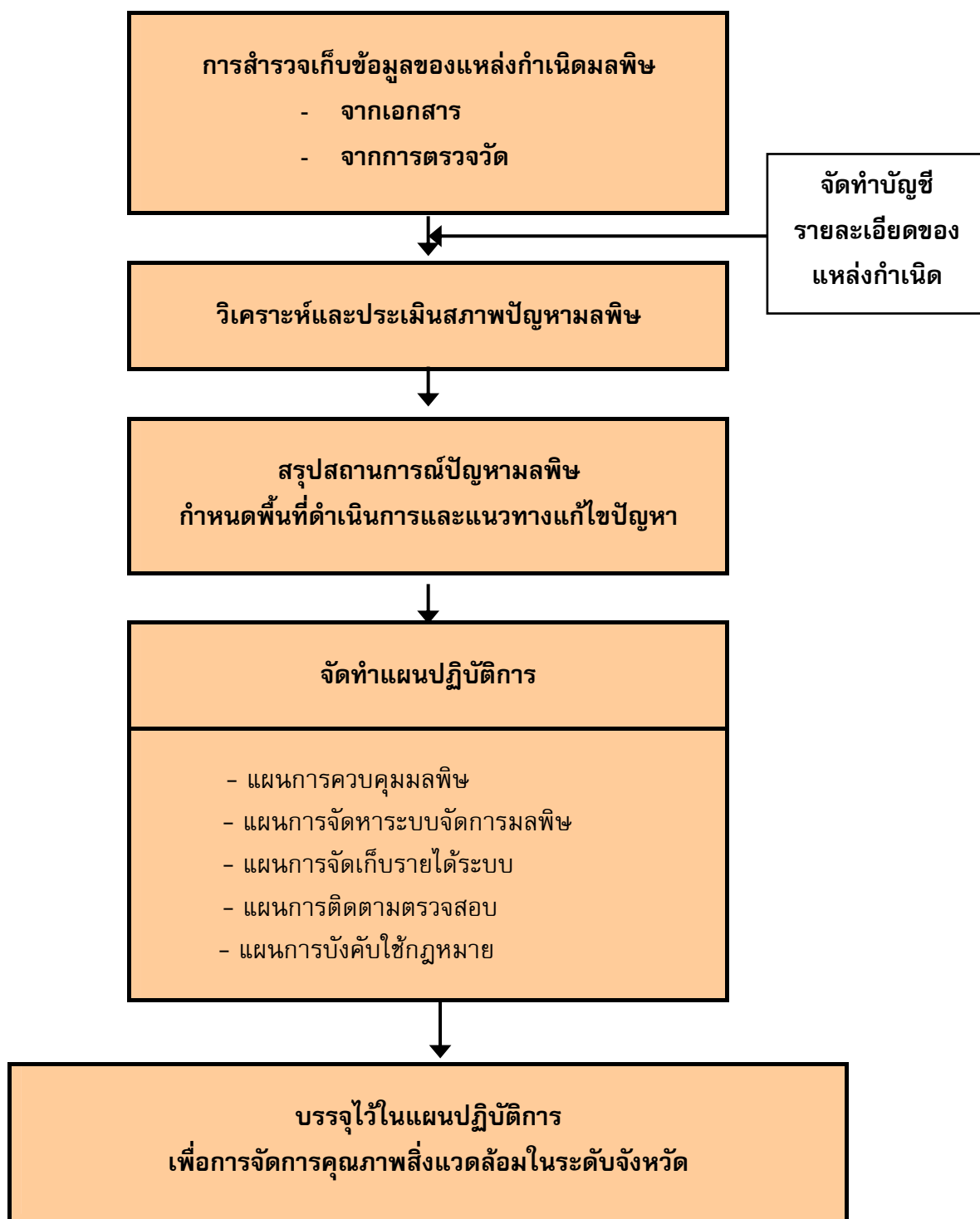
- แผนการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด
- แผนการจัดหาระบบจัดการมลพิษ เพื่อให้ได้มาซึ่งที่ดิน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับการก่อสร้าง ติดตั้ง ปรับปรุง ดัดแปลง ซ่อมแซม บำรุงรักษาและดำเนินการระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบการกำจัดของเสียรวมของส่วนราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- แผนการจัดเก็บรายได้ระบบ ได้แก่ ค่าธรรมเนียมและค่าบริการ เพื่อดำเนินการและบำรุงรักษาระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือระบบการกำจัดของเสียรวม
- แผนการติดตามตรวจสอบ และควบคุมการปล่อยทิ้งน้ำเสียและของเสียอย่างอื่นจากแหล่งกำเนิดมลพิษ
- แผนการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อป้องกันและปราบปรามการละเมิด และฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ

สำหรับโครงการหรือกิจกรรมควรระบุแนวทาง เทคนิค วิธีการในการดำเนินงาน หน่วยงานปฏิบัติ ระยะเวลาดำเนินการ และงบประมาณอย่างชัดเจน ทั้งนี้ ในการจัดทำข้อเสนอแผนงาน และโครงการควรประกอบด้วยสาระที่สำคัญๆ ดังนี้

- กำหนดแผนงานตามชนิดของมาตรการจัดการมลพิษ
- กำหนดชื่อโครงการให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวิธีการแก้ปัญหา
- กำหนดหน่วยงานดำเนินการรับผิดชอบ หลักการและวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ
- กำหนดพื้นที่ดำเนินการโดยระบุชื่อท้องถิ่นและขอบเขตพื้นที่ให้ชัดเจน
- กำหนดแผนงาน กิจกรรม และเป้าหมายของโครงการ
- กำหนดประเภท และแหล่งที่มาของงบประมาณค่าใช้จ่ายตลอดโครงการ
- กำหนดระยะเวลาดำเนินงานที่ชัดเจน
- กำหนดรายละเอียดงบประมาณรายจ่ายของโครงการ
- กำหนดวิธีการบริหารโครงการ
- กำหนดผลที่คาดว่าจะได้รับการดำเนินโครงการ

5) บรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

เจ้าพนักงานท้องถิ่นนำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อรวมไว้ในแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เพื่อเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติต่อไป ทั้งนี้ การนำโครงการ/กิจกรรมตามแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษไปบรรจุในแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ปี 2551-2554 ขอให้พิจารณายึดหลักเกณฑ์ในคู่มือการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดด้วย หากโครงการ/กิจกรรมใดไม่สามารถบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด อาจเสนอขอสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งอื่นๆ ได้ เช่น กองทุนสิ่งแวดล้อม หรืองบประมาณท้องถิ่น เป็นต้น

แผนผังแสดงขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษด้านต่าง ๆ

ขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษด้านต่าง ๆ

การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษด้านต่าง ๆ ได้แก่ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศและเสียง มลพิษจากขยะมูลฝอย และมลพิษจากของเสียอันตรายจะมีแนวทางลำดับขั้นตอนคล้ายคลึงกัน คือจะต้องใช้ข้อมูลจากการสำรวจสภาพแวดล้อมปัจจุบันในพื้นที่ที่พิจารณา เช่น ข้อมูลการตรวจวัดคุณภาพน้ำ คุณภาพอากาศ และระดับเสียงในบริเวณต่างๆ รวมทั้งข้อมูลแหล่งกำเนิดมลพิษดังกล่าวข้างต้น แล้วนำทั้งสองส่วนมาพิจารณาประเมินสถานการณ์ มลพิษทางน้ำ ทางอากาศและเสียง มลพิษจากขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ซึ่งจะต้องมีการระบุสภาพปัญหา พื้นที่ที่มีปัญหา สาเหตุของปัญหา การดำเนินการที่ผ่านมา แนวทาง การแก้ไขปัญหาและพื้นที่ที่จะดำเนินการตามแผน หลังจากนั้นจะเป็นการวางแผนแก้ไขปัญหาลดและขจัดมลพิษ ซึ่งจะต้องมีการระบุลักษณะหรือประเภทของแผนงาน ลักษณะ และข้อมูลรายละเอียดโครงการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายโครงการ สถานที่ดำเนินการ งบประมาณค่าใช้จ่าย และแหล่งเงินทุน หน่วยงานรับผิดชอบ และการบริหารดำเนินโครงการ อนึ่ง สำหรับการแก้ไขปัญหา มลพิษทางน้ำ และมลพิษจากขยะมูลฝอยมักต้องจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม และระบบกำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่ชุมชนหนาแน่น การดำเนินงานดังกล่าวต้องใช้เงินลงทุนสูง และต้องมีการสำรวจ ศึกษา และออกแบบระบบโดยนักวิชาการและวิศวกรอย่างเป็นขั้นตอน อันประกอบด้วย การศึกษาความเป็นไปได้ในเบื้องต้นของการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย หรือกำจัดขยะมูลฝอย ลำดับต่อมาเป็นการศึกษาความเหมาะสมและการออกแบบรายละเอียดของระบบดังกล่าว ตามด้วยการก่อสร้างระบบในที่สุด ดังแผนผังแสดงขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษด้านต่าง ๆ

2.1 ขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษด้านน้ำเสียชุมชน

ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษทางน้ำนั้น มีขั้นตอนหลักดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : หน่วยงานราชการท้องถิ่น จะต้องประเมินและประมวลสภาพปัญหามลพิษในพื้นที่ โดยการตรวจสอบข้อเท็จจริงในปัจจุบันที่เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดมลพิษ และจัดทำฐานข้อมูลแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีและตั้งอยู่ในพื้นที่ ซึ่งจะจัดแบ่งประเภทข้อมูลออกเป็นกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ

- ข้อมูลทั่วไป เช่น ข้อมูลประชากร นักท่องเที่ยว สภาพเศรษฐกิจ สภาพการใช้ที่ดิน อุตสาหกรรม เป็นต้น

- ข้อมูลโรงงานที่มีลักษณะของกิจกรรม อันอาจก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางน้ำ รวมทั้งโรงงานที่มีปัญหาร้องเรียนเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำ

- ข้อมูลสถานประกอบการต่างๆ เช่น โรงแรม สถานพยาบาล สถาบันการศึกษา สถานที่ราชการ ศูนย์การค้า ตลาด ภัตตาคาร ฟาร์มปศุสัตว์ ท่าเรือ เป็นต้น

- ข้อมูลสภาพสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางน้ำ เช่น จำนวนผู้ป่วย อัตราป่วย สาเหตุของการป่วย ชนิดของโรคที่เป็นบ่อยๆ และข้อมูลจากการร้องเรียน

ขั้นตอนที่ 2 : ทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาและสถานการณ์ภาวะมลพิษทางน้ำ โดยมีขั้นตอนดำเนินการโดยสรุปดังนี้

- การรวบรวมข้อมูลด้านคุณภาพน้ำและปริมาณน้ำ ทั้งแหล่งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน
- การรวบรวมข้อมูลด้านการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ
- ข้อมูลด้านการระบายน้ำ
- ข้อมูลด้านการบำบัดน้ำเสีย
- ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา

ขั้นตอนที่ 3 : กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ โดยอาศัยผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและสถานการณ์ภาวะมลพิษในขั้นตอนที่ผ่านมา ทั้งนี้การดำเนินการโดยสรุปประกอบด้วย

- การสรุปสภาพปัญหาและพื้นที่ที่มีปัญหามลพิษทางน้ำ
- สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดมลพิษทางน้ำ
- การดำเนินการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่ในปัจจุบัน
- แนวทางที่เหมาะสมในการลดและจัดมลพิษทางน้ำ
- พื้นที่ที่จะต้องดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 4 : กำหนดแผนงาน จัดทำรายละเอียด ตามรูปแบบ 3 แบบฟอร์ม (ตามตัวอย่างในภาคผนวก) ดังนี้

- แบบฟอร์มที่ 1: ประกอบด้วยรายละเอียด ชื่อจังหวัด แผนงานจัดการน้ำเสียชุมชน ชื่อโครงการ หน่วยงานดำเนินการ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ สถานที่ดำเนินโครงการ ระยะเวลาดำเนินโครงการ กิจกรรมและเป้าหมายของโครงการ รายละเอียดอื่นๆ การประมาณการค่าใช้จ่ายตลอดโครงการ รายละเอียดงบประมาณ รายจ่ายของโครงการ การบริหารโครงการ และผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
- แบบฟอร์มที่ 2 ประกอบด้วยมาตรการ/แผนงาน/โครงการ งบประมาณที่ใช้เป็นรายปี งบประมาณรวบหน่วยงานรับผิดชอบ แหล่งเงินงบประมาณของมาตรการ/แผนงาน/โครงการ ลักษณะของโครงการ (โครงการต่อเนื่อง หรือ โครงการใหม่) และตัวชี้วัดความสำเร็จ
- แบบฟอร์มที่ 3 เป็นแบบฟอร์มสรุปหน้าทิ้งบ แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ซึ่งจะสรุปแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมในแต่ละมาตรการ คือ มาตรการด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน มาตรการด้านการจัดการขยะมูลฝอย/ของเสียอันตราย/มูลฝอยติดเชื้อ มาตรการด้านการจัดการอากาศและเสียง และมาตรการอื่นๆ

ขั้นตอนที่ 5 บรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับ

จังหวัด

2.2 ขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษด้านอากาศและเสียง

ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษทางอากาศและเสียงนั้น มีขั้นตอนหลักดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น จะต้องประเมินและประมวลสภาพปัญหา มลพิษในพื้นที่ โดยการตรวจสอบข้อเท็จจริงในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับแหล่งกำเนิดมลพิษและจัดทำฐานข้อมูลแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีและตั้งอยู่ในพื้นที่ซึ่งจะจัดแบ่งประเภทข้อมูลออกเป็นกลุ่มต่างๆที่เกี่ยวข้อง 5 กลุ่มคือ

- ข้อมูลทั่วไป เช่น ข้อมูลประชากร นักท่องเที่ยว สภาพการใช้ที่ดิน สภาพเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เป็นต้นข้อมูลโรงงานที่มีลักษณะของกิจกรรม อันอาจก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางอากาศในระดับรุนแรงและปานกลาง และข้อมูลโรงงานที่อาจมีปัญหาเสียงรบกวน รวมทั้งโรงงานที่มีปัญหาร้องเรียนเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศและเสียง

- ข้อมูลสถานประกอบการบางประเภทที่อาจก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงรบกวน เช่น อู่ซ่อมรถ ท่าเรือ และอื่นๆ

- ข้อมูลยานพาหนะและการจราจร เช่น สถิติการจดทะเบียน ปริมาณการจราจร เป็นต้น

- ข้อมูลสภาพสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศ เช่น จำนวนผู้ป่วย อัตราป่วย สาเหตุของการป่วย ชนิดของโรคที่เป็นบ่อยๆ โดยเฉพาะโรคที่เกี่ยวกับทางเดินหายใจ โรคผิวหนัง เป็นต้น และข้อมูลจากการร้องเรียน

ขั้นตอนที่ 2 : ทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาและสถานการณ์ภาวะมลพิษทางอากาศและเสียง ซึ่งดำเนินการโดยสรุปดังนี้

- จำนวนแหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศและเสียง

- อัตราการปล่อยสารพิษ

- ปัญหาของสารมลพิษทางอากาศและเสียง

- การตรวจวัดคุณภาพอากาศและเสียง

- สรุปสถานการณ์ปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง

ขั้นตอนที่ 3 : กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง โดยอาศัยผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและสถานการณ์ภาวะมลพิษในขั้นตอนที่ผ่านมา ทั้งนี้ เพื่อจะสามารถจัดทำกรอบของแผนงาน และกำหนดโครงการที่จะดำเนินการ เพื่อแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงซึ่งการดำเนินการในขั้นตอนที่ 3 มีเนื้อหาโดยสรุปดังนี้

- การสรุปสภาพปัญหาและพื้นที่ที่มีปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง

- สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศและเสียง

- การดำเนินการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่ในปัจจุบัน

- แนวทางที่เหมาะสมในการลดและขจัดมลพิษทางอากาศและเสียง

- พื้นที่ที่จะต้องดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 4 : กำหนดแผนงาน จัดทำรายละเอียด ตามรูปแบบ 2 แบบฟอร์ม (ตามตัวอย่างในภาคผนวก) ดังนี้

- แบบฟอร์มที่ 1: ประกอบด้วยรายละเอียด ชื่อจังหวัด แผนงานจัดการมลพิษทางอากาศ และเสียง ชื่อโครงการ หน่วยงานดำเนินการ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์สถานที่ดำเนินโครงการ ระยะเวลาดำเนินโครงการ กิจกรรมและเป้าหมายของโครงการ รายละเอียดอื่นๆ การประมาณการค่าใช้จ่ายตลอดโครงการ รายละเอียดงบประมาณ รายละเอียดของโครงการ การบริหารโครงการ และผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
- แบบฟอร์มที่ 2 ประกอบด้วยมาตรการ/แผนงาน/โครงการ งบประมาณที่ใช้เป็นรายปี งบประมาณรวมหน่วยงานรับผิดชอบ แหล่งเงินงบประมาณของมาตรการ/แผนงาน/โครงการ ลักษณะของโครงการ (โครงการต่อเนื่อง หรือ โครงการใหม่) และตัวชี้วัดความสำเร็จ
- แบบฟอร์มที่ 3 เป็นแบบฟอร์มสรุปหน้าทิ้งบ แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ซึ่งจะสรุปแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมในแต่ละมาตรการ คือ มาตรการด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน มาตรการด้านการจัดการขยะมูลฝอย/ของเสียอันตราย/มูลฝอยติดเชื้อ มาตรการด้านการจัดการอากาศและเสียง และมาตรการอื่นๆ

2.3 ขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษจากขยะมูลฝอย

ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษจากขยะมูลฝอยนั้น มีขั้นตอนหลักดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : หน่วยงานราชการท้องถิ่น จะต้องประเมินและประมวลสภาพปัญหา มลพิษโดยการตรวจสอบข้อเท็จจริงในปัจจุบัน ที่มีพื้นที่เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดมลพิษและจัดทำฐานข้อมูล แหล่งกำเนิดมลพิษที่มีและตั้งอยู่ในพื้นที่ ซึ่งจะจัดแบ่งประเภทข้อมูลออกเป็นกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ

- ข้อมูลทั่วไป เช่น ข้อมูลประชากร นักท่องเที่ยว สภาพเศรษฐกิจ สภาพการใช้ที่ดิน อุตสาหกรรม เป็นต้น
- ข้อมูลโรงงานที่มีลักษณะของกิจกรรมอันอาจก่อให้เกิดปัญหามลพิษจากขยะมูลฝอย และโรงงานที่มีปัญหาร้องเรียน
- ข้อมูลสถานประกอบการต่างๆ เช่น โรงแรม สถานพยาบาล สถาบันการศึกษา สถานที่ราชการ ศูนย์ราชการ ศูนย์การค้า ตลาด ภัตตาคาร ฟาร์มปศุสัตว์ ท่าเรือ เป็นต้น
- ข้อมูลยานพาหนะและการจราจร เช่น สถิติการจดทะเบียน ปริมาณการจราจร เป็นต้น
- ข้อมูลสภาพสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับมลพิษจากขยะมูลฝอย เช่น จำนวนผู้ป่วย อัตราป่วย สาเหตุของการป่วย ชนิดของโรคที่เป็นบ่อยๆ และข้อมูลจากร้องเรียน

ขั้นตอนที่ 2 : ทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาและสถานการณ์ภาวะมลพิษจากขยะมูลฝอยเนื้อหาในงานขั้นตอนที่ 2 สรุปได้ดังนี้

- การรวบรวมข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอย การเก็บขนและขนส่งขยะมูลฝอยและสัดส่วนการให้บริการ
- ข้อมูลด้านการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคของการจัดการขยะมูลฝอย

ขั้นตอนที่ 3 : กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหามลพิษจากขยะมูลฝอย โดยอาศัยผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและสถานการณ์ภาวะมลพิษในขั้นตอนที่ผ่านมา ทั้งนี้เพื่อจะสามารถจัดทำกรอบของแผนงานและกำหนดโครงการที่จะดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการดำเนินการโดยสรุปประกอบด้วย

- การสรุปสภาพปัญหาและพื้นที่ที่มีปัญหา
- สาเหตุของปัญหา
- การแก้ไขปัญหาที่ได้ดำเนินการไปแล้ว
- แนวทางการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหา
- พื้นที่ที่จะต้องดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 4 : กำหนดแผนงาน จัดทำรายละเอียด ตามรูปแบบ 3 แบบฟอร์ม (ตามตัวอย่างในภาคผนวก) ดังนี้

- แบบฟอร์มที่ 1: ประกอบด้วยรายละเอียด ชื่อจังหวัด แผนงานจัดการขยะมูลฝอย ชื่อโครงการ หน่วยงานดำเนินการ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ สถานที่ดำเนินโครงการ ระยะเวลาดำเนินโครงการ กิจกรรมและเป้าหมายของโครงการ รายละเอียดอื่นๆ การประมาณการค่าใช้จ่ายตลอดโครงการ รายละเอียดงบประมาณ รายละเอียดของโครงการ การบริหารโครงการ และผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
- แบบฟอร์มที่ 2 ประกอบด้วยมาตรการ/แผนงาน/โครงการ งบประมาณที่ใช้เป็นรายปี งบประมาณรวมหน่วยงานรับผิดชอบ แหล่งเงินงบประมาณของมาตรการ/แผนงาน/โครงการ ลักษณะของโครงการ (โครงการต่อเนื่อง หรือ โครงการใหม่) และตัวชี้วัดความสำเร็จ
- แบบฟอร์มที่ 3 เป็นแบบฟอร์มสรุปหน้าที่บ แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ซึ่งจะสรุปแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมในแต่ละมาตรการ คือ มาตรการด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน มาตรการด้านการจัดการขยะมูลฝอย/ของเสียอันตราย/มูลฝอยติดเชื้อ มาตรการด้านการจัดการอากาศและเสียง และมาตรการอื่นๆ

ขั้นตอนที่ 5 บรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

2.4 ขั้นตอนการจัดทำแผนการปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษจากของเสีย

อันตราย/

มูลฝอยติดเชื้อ

ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษจากของเสียอันตรายนั้น มีขั้นตอนหลักดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 : หน่วยราชการท้องถิ่น จะต้องประเมินและประมวลสภาพปัญหามลพิษในพื้นที่ โดยการตรวจสอบข้อเท็จจริงในปัจจุบันที่เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดมลพิษ และจัดทำฐานข้อมูลแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีและตั้งอยู่ในพื้นที่ซึ่งจะจัดแบ่งประเภทข้อมูลออกเป็นกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องคือ

- ข้อมูลทั่วไป เช่น ข้อมูลประชากร นักท่องเที่ยว สภาพเศรษฐกิจ สภาพการใช้ที่ดิน อุตสาหกรรม เป็นต้น

- ข้อมูลโรงงานที่มีลักษณะของกิจกรรมอันอาจก่อให้เกิดปัญหามลพิษจากของเสียอันตราย และโรงงานที่มีปัญหาร่องเรียนเกี่ยวกับของเสียอันตราย

- ข้อมูลสถานประกอบการต่างๆ เช่น โรงแรม สถานพยาบาล สถาบันการศึกษา สถานที่ราชการ ศูนย์การค้า ตลาด ภัตตาคาร ฟาร์มปศุสัตว์ ท่าเรือ เป็นต้น

- ข้อมูลสภาพสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับภาวะมลพิษ เช่น จำนวนผู้ป่วย อัตราป่วย สาเหตุของการป่วย ชนิดของโรคที่เป็นบ่อยๆ โดยเฉพาะโรค หรืออาการเจ็บป่วยที่เกิดจากการได้รับสารพิษ ประเภทต่างๆ และข้อมูลจากการร้องเรียน

ขั้นตอนที่ 2 : ทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาและสถานการณ์ภาวะมลพิษจากของเสียอันตราย/มูลฝอยติดเชื้อ ซึ่งประกอบด้วยการดำเนินงานโดยสรุปดังนี้

- การตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับชนิดและปริมาณของเสียอันตราย
- การตรวจสอบประสิทธิภาพของระบบจัดการของเสียอันตราย
- การตรวจสอบความรุนแรงของปัญหาที่เกิดจากการทิ้งของเสียอันตราย/มูลฝอยติดเชื้อปะปนไปกับขยะมูลฝอยทั่วไป

- รวบรวมข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการแก้ไขปัญหาของเสียอันตราย

ขั้นตอนที่ 3 : กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหามลพิษจากของเสียอันตราย/มูลฝอยติดเชื้อ โดยอาศัยผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและสถานการณ์ภาวะมลพิษในขั้นตอนที่ผ่านมา ทั้งนี้เพื่อจะสามารถจัดทำกรอบของแผนงาน และกำหนดโครงการที่จะดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา การดำเนินการในขั้นตอนที่ 3 สรุปได้ดังนี้

- การสรุปสภาพปัญหาและพื้นที่ที่มีปัญหามลพิษจากของเสียอันตราย/มูลฝอยติดเชื้อ
- สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดมลพิษจากของเสียอันตราย/มูลฝอยติดเชื้อ
- การดำเนินการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่ในปัจจุบัน
- แนวทางที่เหมาะสมในการลดและขจัดมลพิษจากของเสียอันตราย/มูลฝอยติดเชื้อ
- พื้นที่ที่ต้องดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 4 : กำหนดแผนงาน จัดทำรายละเอียด ตามรูปแบบ 3 แบบฟอร์ม
(ตามตัวอย่างในภาคผนวก) ดังนี้

- แบบฟอร์มที่ 1: ประกอบด้วยรายละเอียด ชื่อจังหวัด แผนงานจัดการของเสียอันตราย/
มูลฝอยติดเชื้อ ชื่อโครงการ หน่วยงานดำเนินการ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์
สถานที่ดำเนินโครงการ ระยะเวลาดำเนินโครงการ กิจกรรมและเป้าหมายของโครงการ
รายละเอียดอื่นๆ การประมาณการค่าใช้จ่ายตลอดโครงการ รายละเอียดงบประมาณ
รายจ่ายของโครงการ การบริหารโครงการ และผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
- แบบฟอร์มที่ 2 ประกอบด้วยมาตรการ/แผนงาน/โครงการ งบประมาณที่ใช้เป็นรายปี
งบประมาณรวมหน่วยงานรับผิดชอบ แหล่งเงินงบประมาณของมาตรการ/แผนงาน/
โครงการ ลักษณะของโครงการ (โครงการต่อเนื่อง หรือ โครงการใหม่) และตัวชี้วัด
ความสำเร็จ
- แบบฟอร์มที่ 3 เป็นแบบฟอร์มสรุปหน้าทิ้งบ แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ซึ่งจะสรุป
แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมในแต่ละมาตรการ คือ มาตรการด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน
มาตรการด้านการจัดการขยะมูลฝอย/ของเสียอันตราย/มูลฝอยติดเชื้อ มาตรการด้านการ
จัดการอากาศและเสียง และมาตรการอื่นๆ

ขั้นตอนที่ 5 บรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

3. การบริหารจัดการของหน่วยงาน

3.1 การจัดการองค์การบริหาร

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพิจารณาจัดองค์กรรองรับภารกิจตามแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษด้วย เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งในการจัดองค์กรดังกล่าวมีแนวทางในการพิจารณา 2 รูปแบบ คือ

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการบริหารจัดการเองทั้งหมด โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดเตรียมบุคลากรในสาขาต่างๆ เช่น วิศวกร นักวิทยาศาสตร์ เจ้าหน้าที่ธุรการ ช่างเทคนิค รวมทั้งคนงาน ตลอดจนจะต้องจัดเตรียมงบประมาณเพื่อบริหารจัดการภารกิจดังกล่าว ซึ่งรวมถึงการจัดเก็บค่าบริการต่างๆ

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าจ้างที่ปรึกษาบริหารจัดการ ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังจำเป็นต้องจัดเตรียมบุคลากรเพื่อควบคุมการดำเนินงานของที่ปรึกษา เช่น วิศวกร เจ้าหน้าที่การเงินการคลัง

3.2 การดำเนินงานด้านการเงินและการคลัง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพิจารณาฐานะทางการเงินการคลังและความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการต่างๆ ในอนาคตด้วย ทั้งนี้ ควรจัดให้มีการเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียหรือค่าบริการกำจัดขยะมูลฝอยที่ครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเพื่อลดภาระด้านงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ภาคผนวก

แบบฟอร์มเสนอโครงการ

จังหวัด.....

แผนงาน.....

ชื่อโครงการ.....

หน่วยงานดำเนินการ.....

1. หลักการและเหตุผล
2. วัตถุประสงค์
3. สถานที่ดำเนินโครงการ
4. ระยะเวลาดำเนินโครงการ
5. กิจกรรมและเป้าหมายของโครงการ
6. รายละเอียดอื่น ๆ

6.1 โครงการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดมูลฝอย ให้ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดหาที่ดิน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการ เพื่อดำเนินการรวมทั้ง การตรวจสอบควบคุมการปล่อยน้ำเสียและของเสีย

6.2 สำหรับโครงการประเภทอื่นๆให้ระบุวิธีการดำเนินงานทั่วไป

6.3 โครงการเกี่ยวกับการก่อสร้างจะต้องมีแบบแปลนรายละเอียด และประมาณราคาโครงการ พร้อมแผนผังสถานที่ดำเนินการโครงการ

7. ประมาณการค่าใช้จ่ายตลอดโครงการ

ปีงบประมาณ	งบประมาณ แผ่นดิน	งบประมาณ ท้องถิ่น	กองทุน สิ่งแวดล้อม	งบประมาณ จากแหล่งอื่นๆ	รวม
รวม					

8. รายละเอียดงบประมาณรายจ่ายของโครงการ

รายการเงินงบประมาณ	งบประมาณที่ขอตั้ง
ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและวัสดุ สาธารณูปโภค ค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง เงินอุดหนุน รายจ่ายอื่นๆ	
รวม	

9. การบริหารโครงการ

ควรระบุรูปแบบของหน่วยงานที่จะเข้าดำเนินการโครงการ โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของงานให้สอดคล้องกับผู้รับผิดชอบ

10. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 10.1 จำนวนประชาชนที่ได้รับประโยชน์.....คน
- 10.2 จำนวนครัวเรือนที่ได้รับประโยชน์.....ครัวเรือน
- 10.3 ผลประโยชน์ส่วนรวมที่เกิดขึ้น.....

ตัวอย่าง แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ ปีงบประมาณ 2551 – 2554

มาตรการ/แผนงาน/โครงการ	ปีงบประมาณ (บาท)				วงเงินรวม (บาท)	หน่วยงาน รับผิดชอบ	แหล่งเงินงบประมาณ (บาท)				ลักษณะโครงการ		ตัวชี้วัด ความสำเร็จ
	2551	2552	2553	2554			งปม. แผ่นดิน	งปม. อปท.	งปม. จังหวัด	งปม. อื่นๆ	ต่อเนื่อง	ใหม่	
1. มาตรการด้านการจัดการ น้ำเสียชุมชน 1.1 แผนการควบคุมมลพิษ 1) การสร้างจิตสำนึก/การมีส่วนร่วม 2) รณรงค์ประชาสัมพันธ์ 3) การเพิ่มศักยภาพบุคลากร 4) การจัดทำระบบฐานข้อมูล 1.2 แผนการจัดหาระบบจัดการน้ำเสีย 1) การศึกษาความเหมาะสม 2) การจัดหาที่ดิน 3) การออกแบบรายละเอียด 4) การก่อสร้างระบบ 5) การฟื้นฟูและเพิ่มประสิทธิภาพ 6) การเดินระบบและบำรุงรักษาระบบ 1.3 แผนการจัดเก็บรายได้ระบบ 1) การจัดเก็บค่าเดินและบำรุงรักษาระบบ													

มาตรการ/แผนงาน/โครงการ	ปีงบประมาณ (บาท)				วงเงินรวม (บาท)	หน่วยงาน รับผิดชอบ	แหล่งเงินงบประมาณ (บาท)				ลักษณะโครงการ		ตัวชี้วัด ความสำเร็จ
	255 1	255 2	255 3	255 4			งปม. แผ่นดิน	งปม. อปท.	งปม. จังหวัด	งปม. อื่น ๆ	ต่อเนื่อง	ใหม่	
1.4 แผนการติดตามตรวจสอบ 1) การติดตามประเมินผลระบบ 1.5 แผนการบังคับใช้กฎหมาย 1) การกำหนดอัตราค่าบริการบำบัดน้ำเสีย 2. มาตรการด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน/ของเสียอันตรายจากชุมชน/มูลฝอยติดเชื้อ 2.1 แผนการควบคุมมลพิษ 1) การสร้างจิตสำนึก/การมีส่วนร่วม 2) รณรงค์ประชาสัมพันธ์ 3) การเพิ่มศักยภาพบุคลากร 4) การจัดทำระบบฐานข้อมูล 2.2 แผนการจัดหาระบบจัดการขยะมูลฝอยชุมชน 1) การศึกษาความเหมาะสม 2) การจัดหาที่ดิน 3) การออกแบบรายละเอียด 4) การก่อสร้างระบบ 5) การฟื้นฟูและเพิ่มประสิทธิภาพระบบ													

มาตรการ/แผนงาน/โครงการ	ปีงบประมาณ (บาท)				วงเงินรวม (บาท)	หน่วยงาน รับผิดชอบ	แหล่งเงินงบประมาณ (บาท)				ลักษณะโครงการ		ตัวชี้วัด ความสำเร็จ
	255 1	255 2	255 3	255 4			งปม. แผ่นดิน	งปม. อปท.	งปม. จังหวัด	งปม. อื่น ๆ	ต่อเนื่อง	ใหม่	
6) การเดินระบบและบำรุงรักษาระบบ 2.3 แผนการจัดเก็บรายได้ระบบ 1) การจัดเก็บค่าบริการจัดเก็บ 2) การจัดเก็บค่าบริการกำจัด 3) ส่งเสริมเอกชนบริหารจัดการระบบ 2.4 แผนการติดตามตรวจสอบ 1) การติดตามประเมินผล 2.5 แผนการบังคับใช้กฎหมาย 1) กำหนดอัตราค่าบริการจัดเก็บและ ค่าบริการกำจัด 3. มาตรการด้านการจัดการมลพิษ ทางอากาศและเสียง 3.1 แผนการควบคุมมลพิษ 1) การสร้างจิตสำนึก/การมีส่วนร่วม 2) รณรงค์ประชาสัมพันธ์ 3) การเพิ่มศักยภาพบุคลากร 4) การจัดทำระบบฐานข้อมูล 5) การบริหารจัดการคุณภาพอากาศ และเสียง 6) การจัดการมลพิษจากการจราจร													

มาตรการ/แผนงาน/โครงการ	ปีงบประมาณ (บาท)				วงเงินรวม (บาท)	หน่วยงาน รับผิดชอบ	แหล่งเงินงบประมาณ (บาท)				ลักษณะโครงการ		ตัวชี้วัด ความสำเร็จ
	255 1	255 2	255 3	255 4			งปม. แผ่นดิน	งปม. อปท.	งปม. จังหวัด	งปม. อื่น ๆ	ต่อเนื่อง	ใหม่	
7) การจัดการมลพิษจากสถานประกอบการ 8) การควบคุมการเผาในที่โล่ง 3.3 แผนการติดตามตรวจสอบ อากาศและเสียง 1) การติดตามตรวจสอบแหล่งกำเนิด มลพิษอากาศและเสียง อุตสาหกรรม เกษตรกรรม ยานพาหนะ บรรยากาศ ฯลฯ 3.4 แผนการบังคับใช้กฎหมาย 1) ระเบียบการควบคุมมลพิษทาง อากาศและเสียง 4. มาตรการด้านอื่น ๆ													

หมายเหตุ งปม. แผ่นดิน = งบประมาณแผ่นดินผ่านคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 งปม. อปท. = งบประมาณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 งปม. จังหวัด = งบประมาณจังหวัด
 งปม. อื่นๆ = งบประมาณนอกเหนือจาก 3 แหล่งข้างต้น (โปรดระบุ)

แบบฟอร์ม สรุปรายงาน แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม
ภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ ปีงบประมาณ พ.ศ. ...

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	หลักการและ เหตุผล	ลักษณะของโครงการ	งบประมาณและแหล่ง งบประมาณ	หน่วยดำเนินการ	ดัชนีชี้วัดผลสำเร็จ
1. มาตรการด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน 1.1 แผนงาน 1.1.1 โครงการ..... 1) กิจกรรม.....					
2. มาตรการด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน/ ของเสียอันตราย/มูลฝอยติดเชื้อ 2.1 แผนงาน 2.1.1 โครงการ..... 1) กิจกรรม.....					
3. มาตรการด้านการจัดการมลพิษทางอากาศและเสียง 3.1 แผนงาน 3.1.1 โครงการ..... 1) กิจกรรม.....					
4. มาตรการด้านอื่น ๆ 4.1 แผนงาน 4.1.1 โครงการ..... 1) กิจกรรม.....					
5. รวม					

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายเฉลิมศักดิ์ วานิชสมบัติ

นางนิศานาท สติกรกุล

นางจินตนา ทวีมา

นายอดิศักดิ์ ทองไข่มุกด์

นางประเสริฐสุข จามรมาน

นายประลอง ดำรงค์ไทย

นายอภิวัฒน์ คุณารักษ์

นายสุวิทย์ ชัตติยวงศ์

นายเดชา งามนิกุลชลิน

นายพนม ทิพย์ชาติ

นายสุวรรณ นันทศรุต

นางจำรูญ จิรฐิติ

นายภูพล ภาณุมาศเมธี

นางสาวกฤษฎา เขยพันธ์ุ

นายธวัช ปทุมพงษ์

นางสาวอารยา นันทโพธิเดช

นายสวัสดิ์ ถนัดคำ

นายเฉลียว ลีสง่า

นายสุรัชย์ แสงทักษิณ

นายจุมพล ศิริสวัสดิ์

นายธงชัย ภู่วชิรานนท์

นางสาวจงจิตร นีรนาทเมธีกุล

เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รองเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม

รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

ผู้อำนวยการสำนักตรวจและประเมินผล

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 2

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 3

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 4

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 5

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 7

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 8

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 9

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 11

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 12

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 13

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 15

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16

คณะทำงาน

นายไพศาล ผดุงศิริกุล	ผู้อำนวยการกลุ่มวิเคราะห้และประสานแผนปฏิบัติการ
นางอศนี กุลประดิษฐ์	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 8 ว.
นางสาววิศรา ไชยวงศ์	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 6 ว.
นางสาวนารีรัตน์ พันธุ์มณี	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 6 ว.
นางสาวศุภรา เหลืองภัทรวงศ์	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 6 ว.
นางสาวเนตรนพิท จันทระเจริญ	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
นายจักรพงษ์ เนื่องชมภู	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
นางสาวรพีพรรณ สาสีรัมย์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
นางสาวสุกัญญา บุญสวัสดิ์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
นางสาวนงนุช สิงหา	เจ้าพนักงานธุรการ
นายทิวทัศน์ ศิริโกเศศ	เจ้าพนักงานธุรการ

